

2024

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY
SPOŁECZNEJ W BIERUNIU ZA 2023 ROK

Opracowanie: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu

Komisja Społeczna
21.02.2024 r.

SPIS TREŚCI:

WPROWADZENIE	3
KADRA OŚRODKA	5
FORMY I ZASADY PRYZNAWANIA ŚWIADCZEŃ Z POMOCY SPOŁECZNEJ	6
PRZESŁANKI UDZIELANIA POMOCY	9
PROBLEMY MIESZKAŃCÓW KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ.....	11
ŚWIADCZENIA POZAMATERIALNE – PRACA SOCJALNA	14
INTEGRACJA I AKTYWIZACJA SPOŁECZNA	17
ZADANIA OBEJMUJĄCE REALIZACJĘ ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH, ŚWIADCZEŃ Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO ORAZ ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZEGO.....	19
DZIENNY DOM „SENIOR+”	35
PROFILAKTYKA I WSPIERANIE RODZIN	35
WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ	43

WPROWADZENIE

Pomoc społeczna w Gminie Bieruń jest instytucją polityki społecznej, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu został powołany Uchwałą Nr VII/1/91 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 27 listopada 1991 r. w sprawie utworzenia Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieruniu.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu, zwany dalej Ośrodkiem, działa w oparciu o Statut nadany mu przez Radę Miejską w Bieruniu uchwałą Nr XII/11/2017 z dnia 30 listopada 2017r. oraz Regulamin organizacyjny z dnia 11 maja 2022 r. wprowadzony zarządzeniem Dyrektora nr DN.021.17.2022.

Ośrodek realizuje przede wszystkim zadania z zakresu **pomocy społecznej** zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz innymi ustawami, w których określono szczegółowo zadania pomocy społecznej w szczególności:

- **Przeciwdziałania przemocy domowej**, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
- **Przeciwdziałania narkomanii**, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.
- **Wspierania rodziny**, zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
- **Przeciwdziałania alkoholizmowi**, zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- **Świadczeń rodzinnych**, będących zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej zgodnie z ustawą z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.
- **Świadczeń osobom uprawnionym do alimentów**, będących zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej, zgodnie z ustawą z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
- **Zasiłków dla opiekunów**, będących zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej zgodnie z ustawą z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów.
- **Świadczeń wychowawczych**, będących zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej zgodnie z ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.
- **Jednorazowych świadczeń z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę, zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu**, będących zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej, zgodnie z ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
- **Jednorazowych świadczeń pieniężnych oraz świadczeń rodzinnych dla ewakuowanych obywateli Ukrainy**, będących zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

- **Dodatków osłonowych** będących zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym.
- **Dodatków węglowych** będących zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej zgodnie z ustawą z dnia 05 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym.
- **Dodatków dla gospodarstw domowych z tytułu wykorzystania niektórych źródeł ciepła** będących zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej, zgodnie z ustawą z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw.
- **Dodatków elektrycznych** będących zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej zgodnie z ustawą z dnia 07 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej.
- **Refundacji podatku VAT za dostarczane paliwa gazowe** będących zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej zgodnie z ustawą z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r.
- **Potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej** finansowanych ze środków publicznych, zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.
- **Stypendia szkolne i zasiłki szkolne**, zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
- **Wydawanie zaświadczeń** o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu przypadającego na jednego członka gospodarstwa domowego osoby fizycznej w celu ubiegania się o dofinansowanie z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska lub wojewódzkich funduszy ochrony środowiska, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.
- Pozostałe zadania – realizowane na podstawie innych ustaw i uchwał Rady Miejskiej w Bieruniu oraz zawartych umów i porozumień.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu wypłacił w 2023 roku łącznie **24.008** świadczeń na łączną kwotę **7.938.161,75 zł**. Ponadto w 2023 roku dokonano zwrotów i potrąceń z bieżąco wypłacanych świadczeń w wysokości **17.602,83 zł**.

Wykonanie budżetu całego Ośrodka w 2023 roku wyniosło **13.202.118,73** złotych.

KADRA OŚRODKA

Odpowiednia liczebność oraz właściwa struktura zasobów kadrowych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej ma duże znaczenie dla skutecznej realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej. Kadre Ośrodka, wg stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. stanowiły **42** osoby, zatrudnione w ramach 41,5 etatu. Szczegółowe informacje zawarto w Ocenie Zasobów Pomocy Społecznej w Gminie Bieruń za 2023 rok.

Struktura poziomu wykształcenia pracowników Ośrodka kształtowała się w sposób następujący:

- 76,2% pracowników Ośrodka posiada wykształcenie wyższe,
- 14,3% posiada wykształcenie średnie,
- 9,5% posiada wykształcenie zawodowe,
- 7 pracowników Ośrodka posiada Specjalizację z organizacji pomocy społecznej,
- 1 pracownik socjalny posiada Specjalizację I stopnia w zakresie pracy socjalnej.

Specyfika problemów występujących w lokalnym środowisku powoduje, iż pomoc społeczna wymaga coraz większej specjalizacji i profesjonalizacji usług, dlatego pracownicy Ośrodka uczestniczą w szeregu przedsięwzięć edukacyjnych, mających na celu podnoszenie kompetencji zawodowych.

FORMY I ZASADY PRYZYNAWANIA ŚWIADCZEŃ Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Podstawowym narzędziem, w oparciu o które przyznaje się świadczenia z pomocy społecznej, jest rodzinny wywiad środowiskowy. Wywiad przeprowadza się w miejscu zamieszkania osoby lub rodziny albo w miejscu jej pobytu. W celu realizacji zadań (świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej) przeprowadzono **829** rodzinnych wywiadów środowiskowych oraz **312** informacji z przeprowadzonych wywiadów środowiskowych na dodatek węglowy i dodatek dla gospodarstw domowych.

Przyznanie pomocy społecznej, w niemal wszystkich formach, następuje w drodze decyzji administracyjnej. W roku 2023 wydano w sumie **1733** decyzje administracyjne. Były to m.in. decyzje przyznające: zasiłki stałe, zasiłki okresowe, zasiłki celowe, usługi opiekuńcze, pokrycie kosztów posiłków w szkołach i przedszkolach, pokrycie kosztów schronienia oraz decyzje kierujące i ustalające odpłatność za pobyt w domach pomocy społecznej, decyzje zarządzające zwrot nienależnie pobranych świadczeń, stypendia szkolne. Wydawano również decyzje odmawiające przyznania ww. form pomocy.

Udzielanie fakultatywnych form pomocy realizowane jest w ramach uznania administracyjnego organu wydającego decyzję. W takim przypadku uzasadnienie decyzji nabiera szczególnego znaczenia i wymaga podania wyczerpujących przesłanek faktycznych i prawnych podjętego rozstrzygnięcia. Do takich decyzji należą m.in. decyzje o przyznaniu zasiłku celowego, odmowie przyznania świadczenia, decyzje zmieniające podjęte pierwotnie rozstrzygnięcie, decyzje wstrzymujące przyznane świadczenie oraz decyzje zarządzające zwrot nienależnie pobranych świadczeń.

Poniższe zestawienie zawiera informacje o rodzaju i ilości wydanych w 2023 r. decyzji.

Tabela 1. Decyzje i postanowienia Ośrodka dotyczące świadczeń pomocy społecznej.

WYSZCZEGÓLNIENIE:	ROK 2023
Zasiłki stałe	55
Zasiłki okresowe	377
Zasiłki celowe	547
Posiłki i zasiłki celowe z programu rządowego	311
Usługi opiekuńcze	130
Odmowy	37
Wygaszenia	8
Umorzenia	53
Pomoc rzeczowa	46
Odstąpienia od żądania zwrotu	67
Nienależnie pobrane świadczenia i zobowiązania do zwrotu	12
Postanowienia	4
Prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na 90 dni	36
Decyzje kierujące do DPS oraz decyzje o odpłatności za pobyt w DPS	27
Pobyt w mieszkaniu chronionym	0
Decyzja dla Dziennego Domu „Senior +”	15
Stypendia szkolne	8

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Dział Interwencji i Pomocy Środowiskowej.

W okresie 01.01.2021 r. do 31.12.2023 r. struktura większości wydatków udzielonej pomocy przedstawiała się następująco:

Tabela 2. Struktura wydatków udzielonej pomocy w latach 2020 – 2022

WYSZCZEGÓLNIENIE:	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Zasiłki stałe			
Liczba osób	46	52	55
Liczba świadczeń	478	539	577
Kwota świadczeń	277.079,50	339.544,31	373.282,78
Średnia roczna wysokość zasiłku na rodzinę	6.023,47	6.529,69	6.786,96
Zasiłki okresowe			
Liczba osób	75	77	72
Liczba świadczeń	391	366	385
Kwota świadczeń	106.117,59	112.616,63	125.209,87
Średnia roczna wysokość zasiłku na rodzinę	1.414,90	1.462,55	1.739,03
Schroniska			
Liczba osób	3	3	5
Kwota świadczeń	24.570,00	21.900,00	27.744,00
Noclegownie			
Liczba osób	4	5	0
Kwota świadczeń	14.380,00	21.560,00	0
Zasiłki celowe			
Liczba rodzin	105	103	106
Liczba świadczeń	445	496	542
Kwota świadczeń	94.580,00	87.063,78	115.291,55
Pogrzeb			
Liczba rodzin	1	1	1
Liczba świadczeń	1	1	1
Kwota świadczeń	3.500,00	3.000,00	3.800,00
Usługi opiekuńcze			
Liczba rodzin	42	47	58
Liczba świadczeń	5503	6410	7899
Kwota świadczeń	226.057,73	286.457,35	412.763,20
W tym specjalistyczne usługi opiekuńcze:			
Liczba rodzin	0	0	0
Liczba świadczeń	0	0	0
Kwota świadczeń	0	0	0

Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej			
Liczba osób	13	13	15
Liczba świadczeń	127	153	137
Kwota świadczeń	415.103,83	549.389,16	570.157,04
Stypendia szkolne			
Liczba dzieci	5	7	8
Liczba świadczeń	20	23	
Kwota świadczeń	3.574,40	4.412,80	5.421,97
Pomoc w formie posiłku, zasiłku celowego na żywność z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” - łącznie pomocą w 2023 r. objęto 149 osób			
WYSZCZEGÓLNIENIE:	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Liczba dożywianych dzieci	19	23	15
Liczba dożywianych osób dorosłych	18	0	0
Liczba osób, którym udzielono pomocy w formie zasiłku celowego	68	78	87
Łączna kwota	86.455,90	85.000,00	85.000,00
Kwota dotowana z budżetu państwa	51.000,00	51.000,00	51.000,00
Środki własne gminy	35.455,90	34.000,00	34.000,00
Pomoc dla obywateli Ukrainy			
Zasiłki okresowe			
Liczba osób	0	7	2
Kwota świadczeń	0	5.729,30	2.034,96
Zasiłki stałe			
Liczba osób	0	0	1
Kwota świadczeń	0	0	501,07
Liczba dożywianych dzieci	0	45	0
Liczba dożywianych dzieci w przedszkolach	0	12	0
Kwota świadczeń	0	7.885,10	0
Stypendia szkolne			
Liczba dzieci	0	5	1
Kwota świadczeń	0	2.296,99	740,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Dział Interwencji i Pomocy Środowiskowej.

W 2023 r. 6 osób skorzystało z prawa odwołania od wydanego przez Ośrodek rozstrzygnięcia, w związku z czym przygotowano 9 skierowań do organu odwoławczego:

- w pięciu przypadkach organ odwoławczy utrzymał w mocy decyzje,
- w czterech przypadkach organ odwoławczy uchylił decyzję i przekazał do ponownego rozpatrzenia.

PRZESŁANKI UDZIELANIA POMOCY

W Bieruniu, według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. zamieszkiwały 18373 osoby. Z danych statystycznych tutejszego Ośrodka wynika, że w 2023 r. udzielono wsparcia **194** rodzinom, w których pozostawało 269 osób.

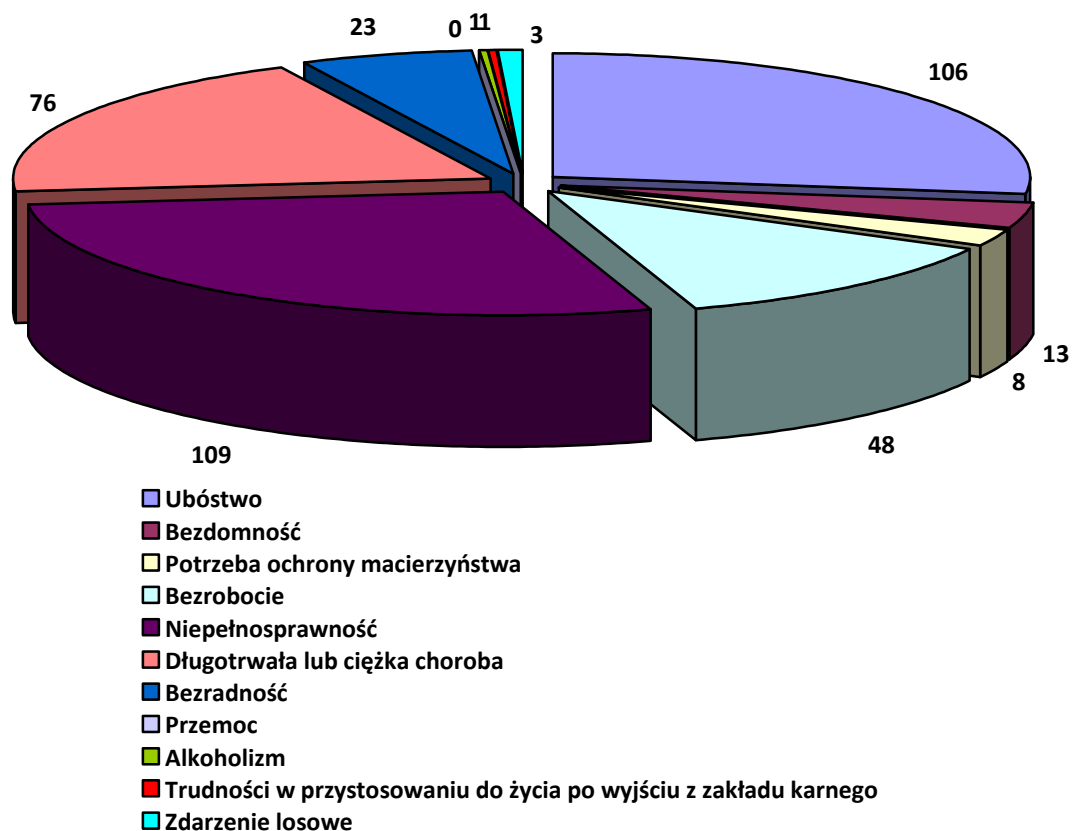
Środowiska (osoby/rodziny), które w roku 2023 korzystały z różnego rodzaju świadczeń z zakresu pomocy społecznej borykały się z wieloma problemami, powodującymi ich dysfunkcjonalność. Większość z nich zmagala się z kilkoma problemami jednocześnie, co ilustruje poniższa tabela oraz wykres. Zestawienia te nie uwzględniają środowisk, w których prowadzona była wyłącznie praca socjalna.

Tabela 3. Powody przyznania pomocy.

POWÓD WYSTĄPIENIA TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ:	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINIE
Ubóstwo	106	165
Bezdomność	13	14
Potrzeba ochrony macierzyństwa, w tym wielodzietność	8	45
Bezrobocie	48	91
Niepełnosprawność	109	158
Długotrwała lub ciężka choroba	76	87
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem, w tym:	23	81
rodziny niepełne	18	53
rodziny wielodzietne	5	28
Przemoc domowa	0	0
Alkoholizm	10	12
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	1
Zdarzenie losowe	3	8

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Dział Interwencji i Pomocy Środowiskowej.

Wykres nr 1. Powody przyznawania pomocy.

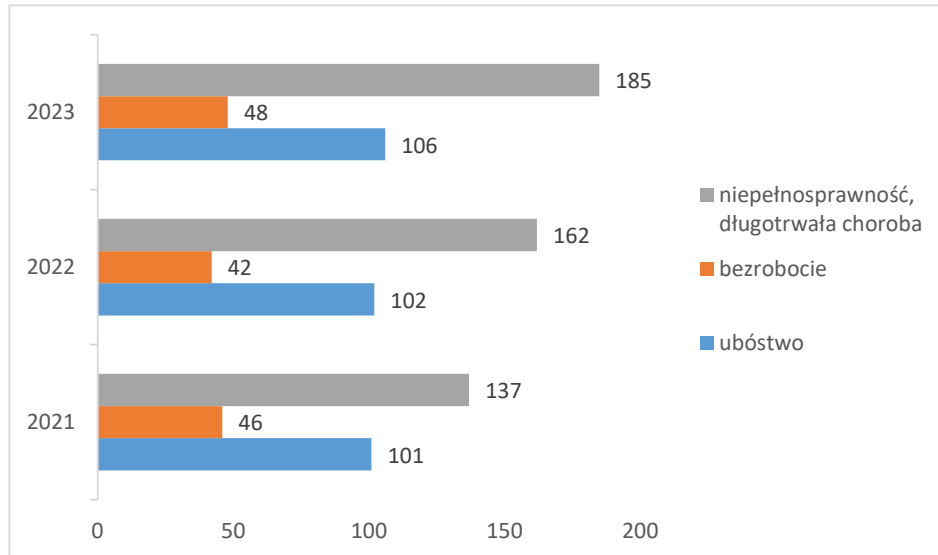
Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Dział Interwencji i Pomocy Środowiskowej.

Prawo do świadczeń przysługuje osobom i rodzinom, których dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych, przy jednoczesnym wystąpieniu co najmniej jednego z powodów trudnej sytuacji życiowej wymienionego w powyższej tabeli.

Ustawodawca zakłada również możliwość objęcia wsparciem osób i rodzin, w których dochód nie przekracza 200% odpowiednio kryterium dochodowego, w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 - 2023.

PROBLEMY MIESZKAŃCÓW KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Wykres nr 2. Dominujące problemy mieszkańców korzystających z pomocy społecznej.

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Dział Interwencji i Pomocy Środowiskowej.

Niepełnosprawność i długotrwała choroba:

Dokonując analizy świadczeniobiorców ustalono, iż dominującym powodem ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej **jest niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba**. Osobą niepełnosprawną jest osoba, której stan fizyczny i/lub psychiczny, trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia wypełnianie zadań życiowych i ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

Długotrwała choroba oznacza utrudnienie, ograniczenie lub uniemożliwienie w pełni sprawnego funkcjonowania w środowisku z uwagi na stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy.

Osoby niepełnosprawne i ich rodziny, które zgłaszają się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieruniu, mogą otrzymać pomoc w postaci finansowej, rzeczowej i pracy socjalnej, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.

W 2023 r. pomocą objęto **109** środowisk osób niepełnosprawnych oraz **76** środowisk, w których występowała długotrwała lub ciężka choroba, co daje łącznie **185** środowisk.

Osoba niepełnosprawna jest jednostką w pełni swych praw znajdującą się w sytuacji upośledzającej ją, stworzonej przez bariery środowiskowe, ekonomiczne i społeczne, których nie może przezwyciężyć w skutek występujących w niej uszkodzeń. Osoby niepełnosprawne mogą uzyskać oficjalne, administracyjne uznanie ich niepełnosprawności, występując o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Wydany przez tenże organ dokument zawiera podstawowe informacje o przyczynie niepełnosprawności posiadacza dokumentu, o stopniu niepełnosprawności (znaczny, umiarkowany lub lekki), o wskazaniach dotyczących zatrudnienia, rehabilitacji, leczenia i wyposażenia w sprzęt ortopedyczny,

a także wskazania dotyczące szczególnych uprawnień, jak na przykład prawa do korzystania z ułatwień dla osób niepełnosprawnych zawartych w Prawie o Ruchu Drogowym.

Osoby niepełnosprawne o **umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności**, które są bez dochodu lub posiadają dochód poniżej kryterium określonego w ustawie o pomocy społecznej oraz z tytułu niezdolności do pracy lub z powodu wieku otrzymują pomoc w formie zasiłków stałych. W 2023 r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bieruniu zasiłek stały pobierało **55** osób, a liczba świadczeń ogółem wyniosła **577**.

Niepełnosprawności towarzyszą zmiany związane ze starzeniem się oraz deficyty somatyczne i psychiczne niepozwalające jednostce na samodzielną egzystencję. Formą kompleksowego zaspokajania potrzeb ludzi starszych i niepełnosprawnych są stacjonarne Domy Pomocy Społecznej (DPS). Pracownicy socjalni sporządzali wywiady środowiskowe i niejednokrotnie pomagali w skompletowaniu niezbędnej dokumentacji i uzyskaniu miejsca w placówce dostosowanej do stanu zdrowia klienta.

Ośrodek wspierał również środowiska osób niepełnosprawnych poprzez stałą współpracę pracowników socjalnych ze Środowiskowym Domem Samopomocy (ŚDS) w Łędzinach oraz innymi organizacjami, instytucjami zajmującymi się pomocą dla osób niepełnosprawnych. Dla użytkowników ŚDS sporządzane były wywiady środowiskowe na udzielane świadczenia, których liczba wynosiła 37.

Ubóstwo:

Analiza świadczeniobiorców wykazała, iż kolejną najliczniejszą grupę stanowią środowiska, w których występuje problem ubóstwa. Ubóstwo w ujęciu węższym oznacza stan niezaspokojenia minimalnych potrzeb biologicznych, zaś w szerszym ujęciu jest określeniem stanu niezaspokojenia potrzeb uznanych w danym społeczeństwie i w danym czasie za minimalne. Ubóstwo jest jednym z najbardziej znaczących składników warunkujących patologię życia społecznego. Ubóstwo to stan poniżej pewnego, zmiennego w czasie progu dochodowego, który zgodnie z ustawą o pomocy społecznej od 1.01.2012 r. wynosi:

- dla osoby samotnie gospodarującej - **776 zł**,
- dla osoby w rodzinie - **600 zł**.

W gminie Bieruń objęto pomocą **165 osób**, u których występowało ubóstwo. Przyczyną tego zjawiska wśród osób objętych pomocą Ośrodka jest głównie bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, uzależnienia oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach niepełnych, bądź wielodzietnych.

Bezrobocie:

Kontynuując dalszą analizę świadczeniobiorców ustalono, iż na trzecim miejscu problemów mieszkańców ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej w gminie Bieruń było bezrobocie.

Bezrobocie jest zjawiskiem społecznym polegającym na tym, że pewna część ludzi zdolnych do pracy i poszukujących jej, z różnych powodów nie znajduje faktycznego zatrudnienia. Za osobę bezrobotną należy uznać osobę niezatrudnioną, nie prowadzącą działalności gospodarczej, zdolną do podjęcia zatrudnienia. W roku 2023 r. dotkniętych tym problemem było **48 rodzin**. Bezrobocie jest istotnym czynnikiem powodującym szybką degradację ekonomiczną jednostki i rodziny, potęguje biedę i rozszerza sferę społecznego ubóstwa.

Szczególne zagrożenie niesie ze sobą długotrwały brak pracy. Wpływ bezrobocia na kształtowanie się nowej warstwy ubogich potwierdza fakt, że osoby pozbawione zatrudnienia coraz częściej są świadczeniobiorcami pomocy społecznej. Znalezienie się wśród klientów pomocy społecznej

prowadzi bezrobotnych do dalszej degradacji ekonomicznej, powoduje nasilenie skutków psychospołecznych braku pracy oraz wpływa na spadek ich poczucia bezpieczeństwa socjalnego. W Ośrodku podejmowane są liczne działania zmierzające do zapobiegania negatywnym skutkom bezrobocia, m.in.:

- informowanie klientów o pozyskanych ofertach pracy,
- utrzymywanie kontaktu z lokalnymi i regionalnymi pracodawcami w celu monitoringu powstających miejsc pracy,
- pomoc w sporządzaniu dokumentów aplikacyjnych,
- podpisywanie kontraktów socjalnych mających na celu wzmocnienie aktywności zawodowej,
- uruchomienie i realizacja prac społecznie użytecznych.

ŚWIADCZENIA POZAMATERIALNE – PRACA SOCJALNA

Oferta pracy socjalnej skierowana jest zarówno do klientów Ośrodka jak również do tych mieszkańców miasta, którzy borykają się z różnymi problemami życiowymi.

Praca socjalna wymaga elastycznego dostosowywania struktur środowiskowych służb socjalnych do stale zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych. Odpowiada zarówno na nagłe sytuacje kryzysowe, jak i na codzienne osobiste i społeczne problemy.

Celem pracy socjalnej jest doprowadzenie do osiągnięcia stanu, w którym osoby objęte wsparciem będą mogły samodzielnie funkcjonować w społeczności lokalnej oraz prawidłowo wypełniać role społeczne.

Praca socjalna, w jej różnych formach, kieruje wielostronną, złożoną wymianą między ludźmi, a ich środowiskami. Jej misją jest uzdalnianie wszystkich ludzi do rozwoju w pełni ich możliwości, ubogacanie ich życia i zapobieganie dysfunkcjom.

Profesjonalna praca socjalna skupia się na rozwiązywaniu problemu i zmianie. Dlatego też **pracownicy socjalni działają na rzecz zmiany w społeczności oraz w życiu indywidualnych osób, rodzin i wspólnot, którym służą.**

Praca socjalna jest skierowana na pokonywanie barier, krzywd i niesprawiedliwości, które istnieją w społeczeństwie. Praca socjalna jest to zawód, który promuje społeczne zmiany, rozwiązywanie problemów we wzajemnych ludzkich relacjach oraz wzmocnienie ludzi dla osiągnięcia przez nich dobrostanu.

Praca socjalna wspiera politykę społeczną i odpowiada na potrzeby społeczne, działając tym samym na rzecz równych szans dla wszystkich, niezależnie od wieku, płci, orientacji seksualnej, klasy społecznej, niepełności, rasy, kultury i wyznania. **Na pracy socjalnej spoczywa odpowiedzialność za ochronę najsłabszych i egzekwowanie ustawowych zobowiązań właściwych organów władzy wobec tej grupy.**

Ośrodek realizował w 2023 r. pracę socjalną polegającą w szczególności na:

- kontroli usług opiekuńczych – **58** środowisk,
- przeprowadzaniu wywiadów dla potrzeb Środowiskowego Domu Samopomocy – **37** wywiadów,
- rozeznaniu i monitorowaniu środowisk dotkniętych problemem przemocy – **34** rodziny,
- przeprowadzenie opinii o sytuacji materialno-bytowej rodzin na wniosek sądu – **33** opinie,
- przeprowadzenie opinii o sytuacji materialno-bytowej rodzin na wniosek Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie – **23** opinie,
- przeprowadzanie wywiadów dla potrzeb Dziennego Domu/Klubu Seniora w Lędzinach – **10** wywiadów,
- sporządzenie pism do sądu o dokonanie wglądu w sytuację rodziny – **2** pisma,
- zawiadomienie do prokuratury o podejrzeniu popełnieniu przestępstwa – **1** zawiadomienie,
- dostarczenie paczek żywnościowych dla klientów Ośrodka – **37** osób.

Pracownicy socjalni stosują w swojej pracy metodę indywidualnego przypadku i metodę pracy grupowej oraz wykorzystują następujące narzędzia pracy:

- **kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego**, który zawiera informacje na temat sytuacji zdrowotnej, rodzinnej, mieszkaniowej i finansowej osób zgłaszających się po pomoc – **przeprowadzono 829 wywiadów środowiskowych**,

- **kartę pracy socjalnej** – opisującą sytuację osoby/rodziny, sporządzana jest ona w związku z konkretną przyczyną m.in. zgłoszeniem Sądu, kontrolą środowiska – **sporządzono 500 kart pracy socjalnej**,
- **kontrakt socjalny** – stanowi pisemną umowę zawieraną przez pracownika socjalnego z osobą ubiegającą się o pomoc z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, określającą uprawnienia i zobowiązania stron umowy, w ramach wspólnie podejmowanych działań zmierzających do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej osoby lub rodziny – **zawarto 15 kontraktów socjalnych obejmujących 15 osób**,
- **informacje z przeprowadzonego wywiadu środowiskowego na dodatek węglowy i dodatek dla gospodarstw domowych** – pracownicy socjalni przeprowadzili **312 wywiadów**.

Pracownicy socjalni zwiększali również świadomość ekologiczną wśród klientów Ośrodka poprzez informowanie o dobrych praktykach takich jak:

- zaopatrzenie się w specjalistyczny sprzęt niwelujący poziom zanieczyszczeń w pomieszczeniach,
- prawidłowe uszczelnienie okien i drzwi,
- właściwa termomodernizacja budynku, która przyczyni się do obniżenia zapotrzebowania na ciepło użytkowe,
- systematyczne wietrzenie pomieszczeń,
- zaopatrzenie się w rośliny doniczkowe, które wpływają na poprawę jakości powietrza,
- używanie dobrej jakości opału, zgodne z technicznymi wymaganiami kotła,
- wymiana kotłów na sprzyjające środowisku, z techniką czystszej spalania,
- staranna obsługa pieca z wykorzystaniem dobrych praktyk (właściwe użytkowanie kotła), w tym regularne czyszczenie kotła i filtra oraz jego obsługa zgodna z instrukcją użytkownika,
- dbanie o stan przewodu kominowego, o jego regularne kontrole i czyszczenie przez służby kominiarskie,
- zadbanie o stan budynku, instalacji c.o.,
- edukowanie w zakresie segregacji śmieci,
- zachęcanie do korzystania z komunikacji miejskiej zamiast indywidualnej,
- unikanie przewietrzania pomieszczeń w trakcie trwania wysokiego stężenia zanieczyszczeń oraz w tym czasie ograniczenie przebywania na otwartej przestrzeni.

Ponadto pracownicy socjalni informowali klientów Ośrodka o zagrożeniach wynikających z niewłaściwego użytkowania kotła oraz o negatywnym wpływie na środowisko i ludzkie zdrowie stosowania niewłaściwej instalacji grzewczej, gdyż:

- błędy w użytkowaniu kotła prowadzą do emisji dużej ilości dymu,
- spalanie odpadów może spowodować zatrucie domowników oraz powoduje powstanie benzoalofirenu oraz dioksyn, które są składnikami smogu,
- złe paliwo jest powodem zanieczyszczenia komina, prowadzi do odkładania się znacznej ilości sadzy i smół w kominie, co stanowi zagrożenia pożarowe, a także zagrożenie utraty życia przez zatrucie tlenkiem węgla (czadem),
- tanie paliwo może przyczynić się do wystąpienia awarii instalacji i zanieczyszczenia środowiska w bezpośrednim otoczeniu,
- spalanie odpadów naraża także na utratę zdrowia bądź życia oraz może mieć też inne konsekwencje, takie jak kary finansowe.

Pracownicy socjalni systematycznie monitorowali wraz ze Strażą Miejską w Bieruniu miejsca pobytu osób bezdomnych, zwłaszcza w okresie zimowym.

W ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa objęto pomocą **200** mieszkańców Gminy Bieruń spełniających kryteria programu.

Wsparciem objęte zostały również dzieci ze Świetlic Wsparcia Dziennego, dla których przygotowano **43** paczki świąteczne.

Mieszkańcy mogli korzystać z konsultacji psychologicznych i prawnych, po wcześniejszym telefonicznym umówieniu terminu. W siedzibie Ośrodka w każdą środę odbywały się spotkania grupy samopomocowej dla osób współzależnionych „A teraz ja” oraz zrealizowano cykl spotkań „Szkoly dla rodziców”, który ukończyło **11** uczestników.

W dniu 18 października 2023 r. do Bierunia przyjechała rodzina z Kazachstanu w ramach repatriacji. Została jej przydzielone tymczasowe mieszkanie na czas remontu mieszkania stałego. Rodzina została zaopatrzona w niezbędne artykuły żywnościowe, posiłki, artykuły gospodarstwa domowego i środki czystości. Ponadto pracownik socjalny w ramach pracy socjalnej miał codzienny kontakt z rodziną. Umówiono wizyty lekarskie w związku z ciążą repatriantki. Udzielono pomocy w formie wypełnienia dokumentów o nabycie obywatelstwa polskiego oraz asystowano przy składaniu ww. dokumentów w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach. Pracownik socjalny kontaktował się z Powiatowym Urzędem Pracy w Tychach, celem rejestracji repatrianta jako osoby bezrobotnej, pomógł sporządzić dokumenty aplikacyjne do pracy, kontaktował się z potencjalnymi pracodawcami oraz pomógł wypełnić wnioski o wydanie dowodu osobistego i nadanie numeru PESEL. Rodzina wzięła również udział w wigilii organizowanej przez Ośrodek i otrzymała paczkę żywnościową. Rodzinie wyposażono nowe mieszkanie w meble, wszystkie sprzęty gospodarstwa domowego, środki czystości i higieny osobistej oraz artykuły spożywcze. Dnia 24 stycznia 2024 r. rodzinie przekazano klucze do nowego mieszkania.

INTEGRACJA I AKTYWIZACJA SPOŁECZNA

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu, działając na rzecz rodzin, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, stara się efektywnie łączyć wsparcie finansowe z pracą socjalną i poradnictwem specjalistycznym. W celu integracji i aktywizacji społecznej wykorzystuje również szereg działań, w celu wzmocnienia rodzin w odzyskaniu ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.

W ramach aktywizacji zawodowej w roku 2023 realizowano w porozumieniu z Powiatowym Urzędem Pracy **prace społecznie – użyteczne**, które są instrumentem rynku pracy skierowanym do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, które korzystają jednocześnie ze świadczeń pomocy społecznej. Spełniają one rolę pomocową, kształtują postawy i przywracają zdolność do pełnienia ról społecznych i zawodowych. W roku 2023, celem aktywizacji zawodowej została objęta 1 osoba.

Prace wykonywane były w wymiarze 40 godz. miesięcznie (10 godzin tygodniowo) na terenie Gminy Bieruń. Bezrobotnemu nie posiadającemu prawa do zasiłku przysługiwało świadczenie w wysokości 10,90 zł/h za wykonywanie prac porządkowych oraz prostych prac konserwatorskich na terenie Ośrodka. Świadczenie to nie przysługiwało za okres nie wykonywania pracy, w tym za okres udokumentowanej niezdolności do pracy (zwolnienie lekarskie).

Powiatowy Urząd Pracy refundował gminie ze środków Funduszu Pracy do 60% minimalnej kwoty świadczenia przysługującego bezrobotnemu. Osobom wykonującym prace społecznie użyteczne zapewniono bezpieczne i higieniczne warunki pracy oraz przestrzegane były przepisy prawa pracy. Prace społecznie użyteczne wykonywane były zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz Rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych.

Ośrodek wraz z Bieruńską Fundacją Inicjatyw Gospodarczych od 2014 r. realizuje Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020 współfinansowany z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Celem programu jest zapewnienie najuboższym mieszkańcom Polski pomocy żywnościowej oraz uczestnictwa w ramach środków towarzyszących. W ramach PO PŻ wsparciem mogą być objęte osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, spełniające kryteria określone w art. 7 i art. 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Grupy osób najbardziej potrzebujących, do których jest skierowana pomoc żywnościowa stanowią:

- bezdomni,
- niepełnosprawni,
- migranci, osoby obcego pochodzenia, mniejszości narodowe (w tym społeczności marginalizowane, takie jak Romowie),
- pozostałe grupy odbiorców spełniające kryteria określone w ust. 11 ww. ustawy.

Osoby potrzebujące otrzymują artykuły spożywcze z grupy: warzywne i owocowe, skrobiowe, mleczne, mięsne, a także cukier i olej oraz mogą także skorzystać z bezpłatnych szkoleń lub warsztatów dotyczących m.in. przygotowywania posiłków, dietytyki oraz zdrowego odżywiania, sprawnego zarządzania budżetem domowym, zapobiegania marnowaniu żywności. Zestaw artykułów spożywczych określony jest dla jednego odbiorcy końcowego, zarówno dla osoby samotnie gospodarującej, jak i dla osoby w rodzinie.

Edycja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa Podprogram 2020 ruszyła w drugiej połowie 2020 r. Zestaw produktów na Podprogram 2020 obejmował artykuły spożywcze z różnych grup towarowych w łącznej ilości ok. 42,27 kg. W związku z trwającym stanem epidemii COVID-19, od dnia 15 września 2020 r. możliwe było zdalne kwalifikowanie odbiorców pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 Podprogram 2020. Od dnia 26 listopada 2020 r. obowiązywało nowe kryterium dochodowe uprawniające do pomocy żywnościowej w ramach ww. Programu w wysokości do 220% kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej. W związku z powyższym do uzyskania pomocy uprawniał dochód:

- 1.552,00 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej,
- 1.200,00 zł w przypadku osoby w rodzinie.

Powyższa zmiana umożliwiła objęcie większej ilości osób. W rezultacie w całym Podprogramie pomocą objęto **350** osób z terenu Gminy Bieruń.

W 2021 r. pomimo trwającego stanu epidemii ruszyła kolejna edycja zwana Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020 Podprogram 2021. Tym razem wsparciem objęto jedynie **215** osób. Zestaw artykułów spożywczych przysługujących dla jednego odbiorcy obejmował artykuły z różnych grup towarowych w łącznej ilości ok. 21,17 kg na osobę. Edycja zakończyła się w 2022 r.

W 2023 r. wprowadzono kolejne zmiany wytycznych Instytucji Zarządzającej dla Instytucji Pośredniczącej i beneficjentów dotyczących działań realizowanych w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 - 2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w Podprogramie 2021 w zakresie dystrybucji dodatkowej żywności w ramach Podprogramu 2021 Plus. Zwiększono także po raz kolejny kryterium dochodowe uprawniające do skorzystania z pomocy żywnościowej. W tym Podprogramie ze wsparcia mogły skorzystać osoby i rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, spełniające kryteria określone w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, a których dochód nie przekracza 235% kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej, tj. 1823,60 PLN dla osoby samotnie gospodarującej i 1410,00 PLN dla osoby w rodzinie. Wydano **110** nowych skierowań kwalifikujących łącznie **200** osób z terenu Gminy Bieruń. Zestaw produktów obejmował artykuły spożywcze z różnych grup towarowych łącznie 18,04 kg na osobę.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu podjął również działania w kierunku zwiększenia integracji i aktywizacji społecznej osób z niepełnosprawnością, poprzez realizację projektu mającego na celu zwiększenie dostępności informacyjno-komunikacyjnej dla osób z niepełnosprawnością narządu wzroku, narządu słuchu oraz narządu ruchu. Środki w kwocie 13.780,00 zł pozyskane przez Gminę Bieruń z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w ramach programu „Dostępna przestrzeń publiczna” pozwoliły na realizację przez Ośrodek projektu „Poprawa dostępności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieruniu dla osób z niepełnosprawnością”. W ramach projektu, którego całkowita wartość wyniosła 17.310,00 zł, w segmencie A budynku przy ul. Wł. Jagiełły 1 w Bieruniu zamontowano oznaczenia drzwi do poszczególnych pomieszczeń oraz przycisku przywoławczego z napisami w języku Braille'a oraz piktogramami, oznaczenia poziome w postaci płytek „pola uwagi”, plan tyflograficzny oraz pętlę indukcyjną.

ZADANIA OBEJMUJĄCE REALIZAJĘ ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH, ŚWIADCZEŃ Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO ORAZ ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZEGO

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu realizuje na rzecz mieszkańców gminy także zadania z zakresu administracji rządowej zlecone Burmistrzowi Miasta Bierunia na podstawie:

- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawy z dnia 07 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- ustawy z dnia 04 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem,”

ŚWIADCZENIA RODZINNE

System świadczeń rodzinnych jest wsparciem dla rodzin wychowujących dzieci oraz rodzin, w których znajduje się osoba niepełnosprawna wymagająca opieki i pomocy, spełniających określone kryteria.

Świadczeniami rodzinnymi są:

- zasiłek rodzinny oraz dodatki do zasiłku rodzinnego,
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy oraz świadczenie pielęgnacyjne,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka,
- świadczenia rodzicielskie.

Ponadto na podstawie ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów osoby sprawujące opiekę nad dorosłymi osobami niepełnosprawnymi są obejmowane pomocą w formie zasiłków dla opiekunów.

Świadczenia rodzinne w 2023 roku pobierano w **581** rodzinach, w których ogółem było **1037** osób. Łącznie w 2023 roku przyjęto **358** wniosków dotyczących świadczeń rodzinnych, a wydanych zostało łącznie **451** decyzji administracyjnych (w tym 269 przyznających).

Ponadto świadczenie rodzinne pobierało **17** rodzin ewakuowanych obywateli Ukrainy, którzy złożyli do tutejszego Ośrodka **12** wniosków o ww. świadczenia i w sprawach ich wniosków wydane zostało **13** decyzji administracyjnych.

Tabela 4. Wydatki na świadczenia rodzinne poniesione w latach 2021-2023.

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE:	KWOTA ŚWIADCZEŃ	ILOŚĆ	KWOTA ŚWIADCZEŃ	ILOŚĆ	KWOTA ŚWIADCZEŃ	ILOŚĆ
		ROK 2021		ROK 2022		ROK 2023	
1	Zasiłek rodzinny, w tym na dziecko w wieku:	445.318,55	3.991	348.769,29	3.127	310.193,27	2732
1.1	do ukończenia 5 r.ż.	82.370,19	911	56.500,79	626	44.923,76	498
1.2	powyżej 5 r.ż., do ukończenia 18 r.ż.	335.381,53	2.872	271.308,36	2.344	247.088,14	2095
1.3	powyżej 18 r.ż., do ukończenia 21 r.ż.	27.566,83	208	20.960,14	157	18.181,37	139
1.4	powyżej 21 r.ż., do ukończenia 24 r.ż.	0	0	0	0	0	0
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:	288.855,86	2.346	209.466,05	1.852	181.087,55	1704
2.1	Urodzenia dziecka	11.222,97	13	9.000	9	6705,91	8
2.2	Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	32.693,43	85	16.459	44	6573	17
2.3	Samotnego wychowywania dziecka	76.296,39	382	43.532,18	233	33.269,93	178
2.4	Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	47.008,51	464	39.496,76	396	38.709,89	399
2.5	Rozpoczęcia roku szkolnego	21.803,21	233	18.691,70	208	14.647,48	157
2.6	Podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	12.034,68	192	8.521,57	133	10.929,05	166
2.7	Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	87.796,67	977	73.764,81	829	70.252,29	779
3	Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami ogółem	734.174,41	6.337	558.235,34	4.979	491.280,82	4.436
4	Zasiłek pielęgnacyjny	1.011.859,00	4.688	1.041.211,00	4.824	1.050.278	4.866
5	Świadczenie pielęgnacyjne	1.977.560,00	1.005	2.267.664	1.076	2.579.758	1.055
6	Specjalny zasiłek opiekuńczy	0	0	0	0	0	0
7	Świadczenia opiekuńcze ogółem	2.989.419,00	5.693	3.308.875	5.900	3.630.036,00	5921
8	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	90.000,00	90	61.0000,00	61	35.000,00	35

9	Świadczenie rodzicielskie	287.970,00	332	295.695,00	316	183.112,00	198
10	Zasiłek dla opiekuna	9.300,00	15	4.340,00	7	0	0
11	Razem	4.110.863,41	12.467	4.228.145,34	11.263	4.339.428,82	10.590

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Dział Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych.

Tabela 5. Wydatki na świadczenia rodzinne przyznane dla ewakuowanych obywateli Ukrainy poniesione w latach 2022 -2023.

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE:	KWOTA ŚWIADCZEŃ	ILOŚĆ	KWOTA ŚWIADCZEŃ	ILOŚĆ
		ROK 2022		ROK 2023	
1	Zasiłek rodzinny, w tym na dziecko w wieku:	22.451,00	194	9.952,00	84
1.1	do ukończenia 5 r.ż.	4.085,00	43	1.520,00	16
1.2	powyżej 5 r.ż., do ukończenia 18 r.ż.	18.366,00	151	8.432,00	68
1.3	powyżej 18 r.ż., do ukończenia 21 r.ż.	0	0	0	0
1.4	powyżej 21 r.ż., do ukończenia 24 r.ż.	0	0	0	0
2	Dodatki do zasiłków rodzinnych, w tym z tytułu:	3.390,00	25	3.960,00	21
2.1	Urodzenia dziecka	0	0	0	0
2.2	Opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	0	0	0	0
2.3	Samotnego wychowywania dziecka	2.123,00	11	3.860,00	20
2.4	Kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	0	0	0	0
2.5	Rozpoczęcia roku szkolnego	1.267,00	14	100,00	1
2.6	Podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	0	0	0	0
2.7	Wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	0	0	0	0
3	Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami ogółem	25.841,00	219	13.912,00	105
4	Zasiłek pielęgnacyjny	1.511,00	7	14.892,00	69
5	Świadczenie pielęgnacyjne	0	0	24.580,00	10

6	Specjalny zasiłek opiekuńczy	0	0	0	0
7	Świadczenia opiekuńcze ogółem	1.511,00	7	39.472,00	79
8	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	0	0	0	0
9	Świadczenie rodzicielskie	0	0	0	0
10	Razem	27.352,00	226	54.384,00	185

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Dział Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych.

Tabela 6. Wydatki na składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne poniesione w 2021-2023 r.

LP.	RODZAJ SKŁADKI:	WYDATKI	ILOŚĆ	WYDATKI	ILOŚĆ	WYDATKI	ILOŚĆ
		ROK 2021		ROK 2022		ROK 2023	
1	Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe opłacane za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne	385.225,00	711	427.947,00	738	491.470,00	731
2	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne	56.171,00	317	62.171,00	326	73.003,00	330
3	Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe opłacane za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy	0	0	0	0	0	0
4	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy	0	0	0	0	0	0
5	Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe opłacane za osoby pobierające zasiłek dla opiekuna	2.389,00	14	1.194,00	7	0	0
6	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające zasiłek dla opiekuna	0	0	0	0	0	0
7	Razem	443.785,00	1.042	491.312,00	1.071	564.447,00	1.061

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Dział Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych.

FUNDUSZ ALIMENTACYJNY

Fundusz alimentacyjny stanowi system wspierania osób uprawnionych do alimentów środkami finansowymi pochodzącymi z budżetu państwa, z powodu niemożności ich wyegzekwowania.

Osobą uprawnioną do świadczenia z funduszu alimentacyjnego jest osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna.

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują osobie uprawnionej do ukończenia przez nią 18 roku życia albo – jeżeli uczy się w szkole lub szkole wyższej – do ukończenia 25 roku życia. Natomiast gdy osoba uprawniona legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności, świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują bezterminowo.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 1.209 zł na osobę w rodzinie.

Powyższe świadczenia przysługują w wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednak **nie wyższej niż 500,00 zł miesięcznie**.

W okresie od dnia 01 stycznia 2023 r. do dnia 31 grudnia 2023 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu przyjął **40** wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Wydano **56** decyzji administracyjnych w sprawach dotyczących świadczeń z funduszu alimentacyjnego i dłużników alimentacyjnych, w tym: **40** decyzji przyznających świadczenia.

Ponadto, w związku z wydanymi decyzjami przyznającymi prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego w 2023 roku wystosowano łącznie **62** wnioski do komorników sądowych o wszczęcie egzekucji lub przyłączenie do egzekucji prowadzonej w celu zaspokojenia roszczeń osób uprawnionych do alimentów, a także **67** zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa określonego w art. 209 § 1 i 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny.

Natomiast z uwagi na wydane decyzje o uznaniu dłużników alimentacyjnych za uchylających się od zobowiązań alimentacyjnych, skierowano **5** wniosków do prokuratury o ściganie dłużników alimentacyjnych za przestępstwo określone w ww. art. 209 § 1 Kodeksu Karnego, a także **2** wnioski o zatrzymanie prawa jazdy dłużnika alimentacyjnego.

W 2023 roku przekazano do biur informacji gospodarczej **24** nowe informacje gospodarcze o zobowiązaniach dłużników z tytułu wypłaconych osobom uprawnionym świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz zaliczek alimentacyjnych. Aktualnie w bazach ww. biur figuruje **120** dłużników alimentacyjnych zgłoszonych przez tutejszy Ośrodek, a ich dane podlegają comiesięcznej aktualizacji.

Tabela 7. Wydatki na świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz liczba wypłaconych świadczeń w latach 2021 - 2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE:	KWOTY W ZŁ			LICZBA ŚWIADCZEŃ		
	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Wypłacone świadczenia z funduszu alimentacyjnego, z tego na osobę uprawnioną w wieku:	319.044,55	303.812,16	263.806,44	758	707	627
0-17 lat	277.722,48	276.145,74	239.939,25	656	633	554
18-24 lat	38.740,69	22.959,42	23.867,19	96	62	73
25 lat i więcej	2.581,38	4.707,00	0	6	12	0

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Dział Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych.

Tabela 8. Należności dłużników alimentacyjnych oraz wysokość zwróconych kwot w latach 2021 – 2023.

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE:	KWOTY W ZŁ		
		ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
1.	Stan należności dłużników alimentacyjnych z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego	3.694.702,00	3.781.318,00	3.793.231,00
2.	Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych, z tego:	202.645,87	229.275,23	198.546,95
2.1.	przekazane na dochody budżetu państwa	162.370,33	178.978,85	168.045,83
2.2.	przekazane na dochody własne gminy wierzyciela	40.275,54	50.296,38	30.501,12

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Dział Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych.

ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE

Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

Z dniem 01 stycznia 2022 r. realizacją świadczeń wychowawczych zajęł się Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jednak w dalszym ciągu tutejszy MOPS pozostaje właściwy w sprawie dochodzenia zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w oparciu o wnioski złożone do końca 2021 r., jak również w sprawie wypłaty świadczeń przyznanych na podstawie wniosków przekazanych przez Ośrodek do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego.

W 2023 r. wypłacono 3 świadczenia wychowawcze. Prowadzono także 2 postępowania administracyjne, w których wydano 1 decyzję, a 1 wniosek pozostawiono bez rozpatrzenia.

Tabela 9. Informacja o świadczeniach wychowawczych wypłaconych w latach 2020-2022

WYSZCZEGÓLNIENIE:	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Liczba świadczeń	43 534	17 939	3
Kwota świadczeń	21.663.521,00	8.939.173,00	1.500,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej - Dział Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych.

**JEDNORAZOWE ŚWIADCZENIE Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA, U KTÓREGO
ZDIAGNOZOWANO CIĘŻKIE I NIEODWRACALNE UPOŚLEDZENIE ALBO NIEULECZALNĄ
CHOROBY ZAGRAŻAJĄCĄ JEGO ŻYCIU, KTÓRE POWSTAŁY W PRENATALNYM OKRESIE
ROZWOJU DZIECKA LUB W CZASIE PORODU**

Jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu przyznawane jest na podstawie ustawy z dnia 04 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Świadczenie przysługuje w wysokości **4 000,00 zł** i jest przyznawane niezależnie od dochodu. Ustalenie prawa do świadczenia oraz jego wypłata następują na wniosek, który składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o to świadczenie w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka. Wniosek złożony po terminie pozostawia się bez rozpoznania.

Jednorazowe świadczenie przysługuje z tytułu urodzenia się żywego dziecka, posiadającego zaświadczenie potwierdzające ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, wystawione przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, posiadającego specjalizację II stopnia lub tytuł specjalisty w dziedzinie: położnictwa i ginekologii, perinatologii lub neonatologii, neurologii dziecięcej, kardiologii dziecięcej lub chirurgii dziecięcej. Ponadto warunkiem nabycia prawa do ww. świadczenia jest pozostawanie przez kobietę pod opieką medyczną nie później niż od 10-go tygodnia ciąży do porodu. Wymogu tego nie stosuje się jednak do osób będących prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także do osób, które przysposobiły dziecko.

W roku 2023 do tutejszego Ośrodka wpłynęły **2** wnioski o ustalenie prawa do tego świadczenia i wydano **2** decyzje przyznające powyższe świadczenia.

Tabela 9. Informacja o jednorazowych świadczeniach wypłaconych w latach 2021-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE:	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Liczba świadczeń	2	5	2
Kwota świadczeń	8.000,00 zł	20.000,00 zł	8.000,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Dział Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych.

JEDNORAZOWE ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE DLA EWAKUOWANYCH OBYWATELI UKRAINY

Pracownicy Działu Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bieruniu w imieniu Burmistrza Miasta Bierunia realizują także zleczone z zakresu administracji rządowej zadania związane z obsługą jednorazowych świadczeń pieniężnych dla ewakuowanych obywateli Ukrainy zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Świadczenia te przysługują obywatelom Ukrainy, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ww. ustawy i który został wpisany do rejestru PESEL. Kwota świadczenia wynosi 300 zł na osobę i jest przeznaczona na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe. Przyznanie świadczenia nie wymaga wydania decyzji.

W roku 2023 do tutejszego Ośrodka wpłynęły **33** wnioski o ww. świadczenia, z tego **30** wniosków rozpatrzono pozytywnie oraz wydano **3** decyzje odmowne.

Tabela 10. Informacja o jednorazowych świadczeniach pieniężnych wypłaconych w latach 2022 - 2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE:	ROK 2022	ROK 2023
Liczba świadczeń	581	36
Kwota świadczeń	174.300,00	10.800,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Dział Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych.

DODATKI DLA GOSPODARSTW DOMOWYCH

Ponadto w roku 2023 pracownicy Działu Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych nadal realizowali zadania zleczone z zakresu administracji rządowej, których celem było dodatkowe wsparcie gospodarstw domowych. Zadania te realizowane były na podstawie:

- ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym,
- ustawy z dnia 05 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym,
- ustawy z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw,
- ustawy z dnia 07 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej.

Ponadto Burmistrz Miasta Bierunia dodatkowo powierzył ww. pracownikom realizację kolejnego zadania zleconego z zakresu administracji rządowej, tj. wypłaty refundacji podatku VAT za paliwo gazowe na podstawie ustawy z dnia 15 grudnia 2022 r. o szczególnej ochronie niektórych odbiorców paliw gazowych w 2023 r. w związku z sytuacją na rynku gazu (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 2687 z późn. zm.).

DODATKI OSŁONOWE

Dodatek osłonowy był jednorazowym świadczeniem przyznawanym na rok 2022 i uzależnionym od dochodów gospodarstwa domowego – w przypadku osoby samotnie gospodarującej kryterium dochodowe wynosiło **2.100 zł**, a w przypadku gospodarstwa wieloosobowego była to kwota **1.500 zł w przeliczeniu na członka gospodarstwa domowego**. Jednakże w przypadku przekroczenia ww. kwot istniała możliwość nabycia prawa do dodatku osłonowego w wysokości różnicy pomiędzy kwotą dodatku dla danego gospodarstwa domowego a kwotą, o którą dochód przekroczył kryterium ustawowe (tzw. zasada złotówka za złotówkę).

Prawo do dodatku osłonowego nie zależało od własności czy innego tytułu prawnego do nieruchomości. Natomiast wysokość dodatku uwarunkowana była liczbą członków gospodarstwa domowego - im wyższa liczba członków gospodarstwa, tym wyższy dodatek, a także od źródła ogrzewania - dla gospodarstw wykorzystujących do ogrzewania paliwa węglowe przysługuje dodatek w podwyższonej wysokości. Dodatek osłonowy wynosił rocznie:

- 1) **400 zł** dla gospodarstwa domowego jednoosobowego;
- 2) **600 zł** dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 3 osób;
- 3) **850 zł** dla gospodarstwa domowego składającego się z 4 do 5 osób;
- 4) **1150 zł** dla gospodarstwa domowego składającego się z co najmniej 6 osób.

Ponadto w przypadku gdy głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego był kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane węglem lub paliwami węglowodukowymi, zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków, dodatek wynosił rocznie:

- 1) **500 zł** dla gospodarstwa domowego jednoosobowego;
- 2) **750 zł** dla gospodarstwa domowego składającego się z 2 do 3 osób;
- 3) **1062,50 zł** dla gospodarstwa domowego składającego się z 4 do 5 osób;
- 4) **1437,50 zł** dla gospodarstwa domowego składającego się z co najmniej 6 osób.

Wnioski o wypłatę dodatków osłonowych można było składać do dnia 31 października 2022 r., a wnioski złożone po ww. terminie organ był zobowiązany pozostawić bez rozpoznania. Przyznanie świadczenia następowało w drodze informacji, natomiast odmowa świadczenia wymagała wydania decyzji administracyjnej.

W roku 2023 tutejszy Ośrodek zrealizował wypłatę dodatków osłonowych dla 2 gospodarstw domowych, a także wydanych zostało 6 decyzji odmawiających prawa do ww. dodatków, a 1 wniosek został pozostawiony bez rozpatrzenia.

Tabela 11. Informacja o dodatkach osłonowych wypłaconych w latach 2022-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE:		ROK 2022		ROK 2023	
		Liczba gospodarstw, które otrzymały dodatek	Kwota wypłaconych dodatków	Liczba gospodarstw, które otrzymały dodatek	Kwota wypłaconych dodatków
1	Dodatek osłonowy w podstawowej wysokości dla gospodarstwa:	625	361.420,13	1	600,00
	jednoosobowego	202	78.271,59	0	
	składającego się z 2 do 3 osób	186	95.126,90	1	600,00
	składającego się z 4 do 5 osób	212	159.894,03	0	0
	składającego się z co najmniej 6 osób	25	28.127,61	0	0
	2	Dodatek osłonowy w podwyższonej wysokości dla gospodarstwa:	462	32.840,19	1
	jednoosobowego	141	66.238,10	0	0
	składającego się z 2 do 3 osób	137	82.917,12	1	496,81
	składającego się z 4 do 5 osób	165	146.104,49	0	0
	składającego się z co najmniej 6 osób	19	26.580,48	0	0
Ogółem:		1 087	1 087	2	1.096,81

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Dział Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych.

DODATKI WĘGLOWE

Dodatek węglowy wynosił 3.000 zł jednorazowo za rok 2022 i przysługiwał osobie w gospodarstwie domowym w przypadku, gdy głównym źródłem ogrzewania gospodarstwa domowego był kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane paliwami stałymi, wpisane lub zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. z 2022 r. poz. 438, 1561, 1576, 1967 i 2456), do dnia 11 sierpnia 2022 r., albo po tym dniu – w przypadku głównych źródeł ogrzewania wpisanych lub zgłoszonych po raz pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o których mowa w art. 27g ust. 1 tej ustawy.

Zgodnie z pierwotnym brzmieniem ustawy dodatek węglowy przysługiwał dla każdego gospodarstwa domowego zamieszkującego pod podanym adresem w przypadku, gdy główne źródło jego ogrzewania (wymienione powyżej) zostało wpisane lub zgłoszone do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków do dnia 11 sierpnia 2022 r. Jednakże w celu uszczelnienia systemu, pod koniec miesiąca września 2022 r. zmieniono brzmienie ustawy wprowadzając przepisy, zgodnie z którymi w przypadku gdy pod jednym adresem miejsca zamieszkania zamieszkuje więcej niż jedno gospodarstwo domowe, jeden dodatek węglowy przysługiwał dla wszystkich gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym adresem. Nadto w przypadku gdy wniosek o wypłatę dodatku węglowego

złożono dla więcej niż jednego gospodarstwa domowego mających ten sam adres miejsca zamieszkania, to dodatek był wypłacany wnioskodawcy, który złożył wniosek jako pierwszy. Pozostałe wnioski pozostawiało się bez rozpoznania.

W miesiącu listopadzie 2022 r., na skutek kolejnej nowelizacji przepisów, wprowadzono jednak możliwość uzyskania więcej niż jednego dodatku węglowego dla gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym samym adresem. Warunkiem był jednak brak możliwości ustalenia do dnia 30 listopada 2022 r. odrębnego adresu miejsca zamieszkania dla poszczególnych gospodarstw zamieszkujących pod tym adresem w odrębnych lokalach oraz potwierdzenie w drodze wywiadu środowiskowego odrębności zamieszkiwania pod tym adresem kilku gospodarstw domowych wykorzystujących oddzielne lub współdzielone źródła ogrzewania. W takim przypadku przyznanie dodatku węglowego następowało w drodze decyzji administracyjnej. W pozostałych przypadkach dodatek był przyznawany w drodze informacji.

Powyższa nowelizacja ustawy pozwoliła także na przyznanie świadczenia w przypadku, gdy główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego nie zostało wpisane lub zgłoszone do CEEB do dnia 11 sierpnia 2022 r. Jednakże i tutaj warunkiem przyznania dodatku było potwierdzenie w toku wywiadu środowiskowego, iż główne źródło ogrzewania gospodarstwa mieszkającego pod podanym adresem było zgodne z tym wskazanym we wniosku.

Wnioski o wypłatę dodatku węglowego można było składać do dnia 30 listopada 2022 r., a wnioski złożone po ww. terminie organ był zobowiązany pozostawić bez rozpoznania. Ponadto, zgodnie z zapisami ustawowymi, weryfikacja wniosku pod kątem uprawnień do wnioskowanego dodatku wymaga sprawdzenia pod kątem zgodności z różnorodnymi danymi, takimi jak dane zgromadzone w Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, dane zawarte w deklaracjach dotyczących opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w rejestrach dodatków mieszkaniowych, a także z danymi zgromadzonymi w Ośrodku w związku z prowadzonymi postępowaniami z zakresu świadczeń rodzinnych, wychowawczych, z funduszu alimentacyjnego, wydawanych zaświadczeń na potrzeby uzyskania dofinansowań z Funduszu Ochrony Środowiska, dodatków osłonowych, elektrycznych, dla gospodarstw domowych czy danych zgromadzonych w pomocy społecznej.

Pracownicy Działu Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych w roku 2023 rozpatrzyli **570** wniosków o wypłatę dodatków węglowych, z tego **427** wniosków zostało rozpatrzonych pozytywnie, a **143** wnioski załatwiono odmownie lub pozostawiono bez dalszego biegu (bez rozpoznania, bez rozpatrzenia lub umorzono postępowanie).

Tabela 12. Informacja o dodatkach węglowych wypłaconych w latach 2022 - 2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE:	ROK 2022	ROK 2023
Liczba świadczeń	1 730	415
Kwota świadczeń	5.190.000,00	1.245.000,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Dział Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych.

DODATKI DLA GOSPODARSTW DOMOWYCH Z TYTUŁU WYKORZYSTYWANIA NIEKTÓRYCH ŹRÓDEŁ CIEPŁA

Dodatek dla gospodarstw domowych przysługiwał osobie w gospodarstwie domowym, w przypadku gdy głównym źródłem ciepła gospodarstwa domowego był: 1) kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy na paliwo stałe, zasilane pelletem drzewnym, drewnem kawałkowym lub innym rodzajem biomasy, albo 2) kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG, albo 3) kocioł olejowy – zgłoszone lub wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. z 2022 r. poz. 438, 1561, 1576 i 1967), do dnia 11 sierpnia 2022 r., albo po tym dniu – w przypadku głównych źródeł ogrzewania zgłoszonych lub wpisanych po raz pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o których mowa w art. 27g ust. 1 tej ustawy.

Dodatek dla gospodarstwa domowego przysługiwał jednorazowo za rok 2022 i wynosił:

- 1) **3.000 zł** – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane pelletem drzewnym lub innym rodzajem biomasy, z wyłączeniem drewna kawałkowego;
- 2) **1.000 zł** – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane drewnem kawałkowym;
- 3) **500 zł** – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG;
- 4) **2000 zł** – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł olejowy.

Wnioski o wypłatę dodatku dla gospodarstw domowych można było składać do dnia 30 listopada 2022 r., a wnioski złożone po ww. terminie organ był zobowiązany pozostawić bez rozpoznania. Ponadto – podobnie jak w przypadku dodatków węglowych – weryfikacja wniosku pod kątem uprawnień do wnioskowanego dodatku wymagała sprawdzenia pod kątem zgodności z różnorodnymi danymi takimi jak dane zgromadzone w Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków, dane zawarte w deklaracjach dotyczących opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w rejestrach dodatków mieszkaniowych, a także z danymi zgromadzonymi w Ośrodku w związku z prowadzonymi postępowaniami z zakresu świadczeń rodzinnych, wychowawczych, z funduszu alimentacyjnego, wydawanych zaświadczeń na potrzeby uzyskania dofinansowań z Funduszu Ochrony Środowiska, dodatków osłonowych, elektrycznych, węglowych czy danych zgromadzonych w pomocy społecznej.

Co do zasady - jeden dodatek przysługiwał dla wszystkich gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym samym adresem, a w przypadku gdy wniosek o wypłatę dodatku złożono dla więcej niż jednego gospodarstwa domowego mających ten sam adres miejsca zamieszkania, dodatek był wypłacany wnioskodawcy, który złożył wniosek jako pierwszy. Pozostałe wnioski pozostawiało się bez rozpoznania.

Jednakże analogicznie jak w przypadku dodatków węglowych, na początku listopada 2022 r. weszła w życie nowelizacja ustawy o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw. W jej efekcie wprowadzono możliwość uzyskania więcej niż jednego dodatku dla gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym samym adresem. Warunkiem był jednak, tak jak w przypadku dodatków węglowych, brak możliwości ustalenia do dnia 30 listopada

2022 r. odrębnego adresu miejsca zamieszkania dla poszczególnych gospodarstw zamieszkujących pod tym adresem w odrębnych lokalach oraz potwierdzenie w drodze wywiadu środowiskowego odrębności zamieszkiwania pod tym adresem kilku gospodarstw domowych wykorzystujących oddzielne lub współdzielone źródła ogrzewania. W takim przypadku przyznanie dodatku dla gospodarstw domowych następowało w drodze decyzji administracyjnej. W pozostałych przypadkach dodatek był przyznawany w drodze informacji.

Powyższa nowelizacja ustawy pozwoliła również na przyznanie świadczenia w przypadku, gdy główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego nie zostało wpisane lub zgłoszone do CEEB do dnia 11 sierpnia 2022 r. Jednakże i tutaj warunkiem przyznania dodatku było potwierdzenie w toku wywiadu środowiskowego, iż główne źródło ogrzewania gospodarstwa mieszkającego pod podanym adresem było zgodne z tym wskazanym we wniosku.

W 2023 roku pracownicy Działu Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych rozpatrzyli **44** wnioski o wypłatę dodatków dla gospodarstw domowych, spośród których **18** zostało rozpatrzonych pozytywnie, a **26** wniosków załatwiono odmownie lub pozostawiono bez nadania biegu (bez rozpatrzenia lub umorzono).

Tabela 13. Informacja o dodatkach dla gospodarstw domowych wypłaconych w latach 2022 - 2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE	ROK 2022		ROK 2023	
	Liczba gospodarstw, które otrzymały dodatek	Kwota wypłaconych dodatków	Liczba gospodarstw, które otrzymały dodatek	Kwota wypłaconych dodatków
pelletem drzewnym lub innym rodzajem biomasy	33	99.000,00	7	21.000,00
drewnem kawałkowym	44	44.000,00	11	11.000,00
skroplonym gazem LPG	1	500,00	0	0
olejem opałowym	2	4.000,00	0	0
Ogółem:	80	147.500,00	18	32.000,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Dział Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych.

DODATKI ELEKTRYCZNE

Dodatek elektryczny przysługiwał odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w rozumieniu art. 3 pkt 13b ustawy Prawo energetyczne, w przypadku gdy główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego było zasilane energią elektryczną i źródło to zostało zgłoszone lub wpisane do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków (Dz. U. z 2022 r. poz. 438, 1561, 1576 i 1967), do dnia 11 sierpnia 2022 r., albo po tym dniu, w przypadku głównych źródeł

ogrzewania zgłoszonych lub wpisanych po raz pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków, o których mowa w art. 27g ust. 1 tej ustawy.

Dodatek elektryczny wynosił **1000 zł** jednorazowo, ale w przypadku gdy zużycie energii elektrycznej w gospodarstwie domowym w tym samym miejscu zamieszkania w 2021 r. wyniosło więcej niż 5 MWh, dodatek elektryczny przysługiwał w kwocie **1500 zł**.

Wniosek o wypłatę dodatku elektrycznego składało się w terminie od dnia 1 grudnia 2022 r. do dnia 1 lutego 2023 r., a wnioski złożone po tym terminie organ pozostawiał bez rozpoznania.

Dodatki elektryczne wypłać się w terminie do dnia 31 marca 2023 r.

Ponadto, podobnie jak w przypadku dodatków węglowych i dodatków dla gospodarstw domowych, w przypadku gdy pod jednym adresem miejsca zamieszkania zamieszkiwało więcej niż jedno gospodarstwo domowe, jeden dodatek elektryczny przysługiwał dla wszystkich gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym adresem. Nadto w przypadku gdy wniosek o wypłatę dodatku elektrycznego złożono dla więcej niż jednego gospodarstwa domowego mających ten sam adres miejsca zamieszkania, to dodatek był wypłacany wnioskodawcy, który złożył wniosek jako pierwszy. Pozostałe wnioski pozostawiało się bez rozpoznania.

Jednakże kiedy pod jednym adresem miejsca zamieszkania zamieszkiwało więcej niż jedno gospodarstwo domowe i w terminie do dnia 1 lutego 2023 r. nie było możliwe ustalenie odrębnego adresu miejsca zamieszkania dla poszczególnych gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym adresem w odrębnych lokalach, a w wyniku wywiadu środowiskowego potwierdzono zamieszkiwanie pod jednym adresem w odrębnych lokalach kilku gospodarstw domowych wykorzystujących oddzielne lub współdzielone źródło ogrzewania wpisane lub zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków, przyznanie dodatku elektrycznego dla kolejnych gospodarstw domowych z danego adresu następowało w drodze decyzji administracyjnej. W pozostałych przypadkach dodatki przyznawane były w drodze informacji.

W roku 2023 do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wpłynęło **29** wniosków o wypłatę dodatków elektrycznych. Pracownicy Działu Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych w 2023 roku rozpatrzyli łącznie **42** wnioski o ww. dodatek, z tego 23 wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie, a 19 wniosków pozostawiono bez dalszego biegu (bez rozpoznania, bez rozpatrzenia lub umorzono) bądź rozpatrzone odmownie.

Tabela 14. Informacja o dodatkach elektrycznych wypłaconych w roku 2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE:	ROK 2023
Liczba świadczeń	23
Kwota świadczeń	27.000,00

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Dział Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych.

REFUNDACJE PODATKU VAT ZA PALIWA GAZOWE

W przypadku gdy odbiorca paliw gazowych w gospodarstwie domowym, o którym mowa w art. 62b ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy Prawo energetyczne, wykorzystuje jako główne źródło ogrzewania gospodarstwa domowego urządzenia grzewcze zasilane paliwami gazowymi, o których mowa w art. 3 pkt 3a ustawy Prawo energetyczne, wpisane lub zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków, do dnia 21 grudnia 2022 r., albo po tym dniu, w przypadku głównego źródła ogrzewania wpisanego lub zgłoszonego po raz pierwszy do centralnej ewidencji emisyjności budynków,

przysługuje mu refundacja kwoty odpowiadającej podatкови VAT wynikającej z opłaconej faktury i informacji, o których mowa w art. 18a, dokumentujących dostarczenie paliw gazowych w latach 2023 – 2024 do tego odbiorcy paliw gazowych. Wypłata ww. refundacji jest także uzależniona od spełnienia ustawowego kryterium dochodowego, które w przypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego wynosi **2.100 zł** lub w przypadku gospodarstwa domowego wieloosobowego **1.500 zł na osobę**.

Wniosek o wypłatę refundacji podatku VAT podlega weryfikacji w zakresie zgłoszenia lub wpisania głównego źródła ogrzewania gospodarstwa domowego do centralnej ewidencji emisyjności budynków, a także wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu gospodarstwa domowego.

Przyznanie refundacji podatku VAT następuje w formie informacji, którą przesyła się na adres poczty elektronicznej wskazany w złożonym wniosku. Natomiast odmowa przyznania ww. refundacji, uchylenie lub zmiana wysokości refundacji oraz rozstrzygnięcie w przedmiocie nienależnie pobranej refundacji wymagają wydania decyzji.

W 2023 do tutejszego Ośrodka wpłynęło **105** wniosków o wypłatę refundacji podatku VAT za paliwa gazowe, z których **71** zostało rozpatrzonych pozytywnie, **28** rozpatrzono odmownie lub pozostawiono bez rozpatrzenia, a w sprawie **6** wniosków postępowania zakończą się w roku 2024.

Tabela 15. Informacja o refundacjach podatku VAT za paliwa gazowe wypłaconych w roku 2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE:	ROK 2023
Liczba świadczeń	71
Kwota świadczeń	10.154,87

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Dział Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych.

WYDAWANIE ZAŚWIADCZEŃ NA POTRZEBY UZYSKANIA DOFINANSOWAŃ Z FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ

Od miesiąca października 2020 r. pracownicy Działu Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych, realizują także wynikające z art. 411 ust. 10g – 10s ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska obowiązki w zakresie wydawania przez wójtów, burmistrzów i prezydentów miast zaświadczeń dla osób fizycznych, które zamierzają składać wnioski o przyznanie dofinansowania z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej lub z wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Zaświadczenia wydawane są w celu potwierdzenia przeciętnego miesięcznego dochodu na jednego członka gospodarstwa domowego osoby ubiegającej się o dofinansowanie.

Procedurę wydawania zaświadczeń regulują przepisy ustawy Prawo Ochrony Środowiska poprzez odesłanie do wybranych przepisów ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych regulujących ustalanie dochodu do świadczeń rodzinnych. W sprawach nieuregulowanych w powyższych przepisach zastosowanie znajdują przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego.

Zaświadczenia wydawane są w terminie 7 dni od daty wpływu do tutejszego Ośrodka prawidłowo wypełnionego wniosku, przy czym w przypadku konieczności przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego termin wydania zaświadczenia może ulec wydłużeniu.

Uzyskanie zaświadczenia jest zwolnione z obowiązku wniesienia opłaty skarbowej.

Tabela 16. Informacja dotycząca liczby wniosków i wydanych zaświadczeń na potrzeby dofinansowań z FOŚ w latach 2021-2023.

WYSZCZEGÓLNIENIE:	ROK 2021	ROK 2022	ROK 2023
Liczba wniosków o wydanie zaświadczenia	93	38	166
Liczba wydanych zaświadczeń	93	37	165

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej – Dział Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych.

Ogółem w roku 2023 pracownicy Działu Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych przyjęli łącznie **579 wniosków** o ustalenie prawa do świadczeń i wypłatę dodatków / refundacji, a także **254 wnioski** o wydanie zaświadczeń. Wydali **1.315** decyzji administracyjnych i innych rozstrzygnięć i **253 zaświadczenia**. Wypłacili także **11.972 świadczenia** na łączną kwotę **5.993.170,94 zł**. Ponadto w związku z wypłatą świadczeń opiekuńczych odprowadzone zostało **1.061 składek** na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne na łączną kwotę **564.447,00 zł**. Ponadto, w związku z realizacją zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, pracownicy Działu Świadczeń i Spraw Alimentacyjnych w roku 2023 przygotowali i wysłali do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach **148 sprawozdań** resortowych.

DZIENNY DOM „SENIOR+”

Działający w Bieruniu Dzienny Dom „Senior+” pełni ważną rolę w życiu seniorów (osób nieaktywnych zawodowo w wieku 60+) zapewniając im rozrywkę, organizując ciekawe zajęcia, dbając o kondycję fizyczną i psychiczną, a także umożliwiając spędzanie czasu w gronie rówieśników. Proponowane zajęcia miały na celu przeciwdziałanie izolacji i marginalizacji społecznej. Zachęcały seniorów do aktywnego spędzania czasu wolnego, odkrywania i rozwijania swoich zainteresowań, jak również zaspokajały potrzeby towarzyskie. Zajęcia dostosowane były do potrzeb i możliwości uczestników.

Z proponowanej oferty skorzystało **15** seniorów, w tym **5** osób z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności.

Seniorzy Dziennego Domu „Senior+” z terenu Gminy Bieruń w wieku 60+, mogli skorzystać z szerokiego wachlarza usług o charakterze:

1. Socjalnym:

- codziennie spożywali ciepły posiłek w formie dwudaniowego obiadu,
- każdego dnia odbywały się spotkania przy kawie i herbacie,
- mieli możliwość korzystania ze sprzętu RTV, AGD, komputera z dostępem do internetu.

2. Edukacyjnym:

- codziennie mogli korzystać z biblioteczki wyposażonej w pozycje książkowe zgodnie z ich zainteresowaniami lub spędzić czas na rozwiązywaniu krzyżówek, łamigłówek, wykreślanek, diagramów, kolorowaniu kolorowanek numerycznych oraz grze w kalambury, bingo i inne gry edukacyjne;
- w piątkowe poranki czytali prasę, kupowaną zgodnie z ich zainteresowaniami, jak również mieli możliwość przejrzenia poradników medycznych czy biuletynów;
- mieli możliwość uczestniczenia w spotkaniach profilaktycznych z funkcjonariuszami Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu, podczas których zostały poruszone tematy działania oszustów i przestępców posługujących się różnymi metodami, aby wyłudzić pieniądze od osób starszych. Dzięki pomocy funkcjonariuszy zostało zrealizowane marzenie seniorki z lat młodości o możliwości strzelania na strzelnicy, dzięki czemu stała się rozpoznawalna medialnie.

Dwukrotnie w miesiącu odbywały się spotkania z psychologiem, które miały na celu usprawnienie funkcji poznawczych, wpływały na poprawę uwagi i pamięci słuchowej, jak również wpływały na zachowanie poprawnej komunikacji interpersonalnej, uczyły asertywności, radzenia sobie ze stresem oraz pozwalały na odtwarzanie wspomnień indywidualnych.

Trzeba podkreślić, że wiek dojrzały wiąże się z problemami ze zdrowiem i pogorszeniem motoryki, jak również z poważnymi zmianami w życiu społecznym. Seniorzy przestają pracować, co jakiś czas tracą przyjaciół i najbliższych w podobnym wieku, a ich dzieci i wnuki żyją swoim życiem. Izolowanie się osób starszych wynika niekiedy także z ich wstydu lub z tego, że nie chcą być dla nikogo ciężarem. W konsekwencji samotne osoby starsze popadają w depresję, tracą wigor i sens życia. Dlatego tak istotny jest ich udział w zajęciach z psychologiem.

Różnorodna i ciekawa tematyka zajęć dopasowana została tak, aby pozytywnie wpłynąć na poprawę nastroju, sprawności fizycznej i psychicznej. W trakcie zajęć podopieczni pozyskali wiedzę z różnych dziedzin, zaznajomili się z terminami, których dotąd nie rozumieli, nabywali nowe umiejętności, ćwiczyli pamięć, koncentrację i spostrzegawczość. Często seniorzy zgłaszali tematy, które później zostały omówione podczas zajęć, np. poruszona została tematyka nietrzymania moczu

i problemów z tym związanych, ponadto seniorzy pozyskali kilka niezbędnych informacji na temat utrzymania odpowiedniej wagi, jak również na temat dbania o skórę, dłonie i paznokcie w ich wieku, itp.

3. Kulturalno – oświatowym:

Podstawową formą aktywizacji w placówce była **terapia zajęciowa** dająca seniorom możliwość uczestnictwa w takiej formie twórczości, która odpowiadała ich indywidualnym uzdolnieniom, a także uczyła pracy zespołowej. Terapia taka wpłynęła na usprawnianie fizyczne i psychiczne oraz poprawę zaradności osobistej. Zawierała bowiem bogactwo metod i technik, dzięki czemu dała uczestnikom szansę na wyrażanie siebie w dostępnej i indywidualnej formie aktywności. Podczas zajęć seniorzy mieli możliwości poznania różnych technik plastycznych i materiałów. Dzięki temu wzrosła samoocena i zaczęto doceniać swoją pracę. Zajęcia wspierane były przez wolontariusza.

Ważnym punktem w funkcjonowaniu Dziennego Domu „Senior+” było uroczyste obchodzenie urodzin uczestników. Dzięki temu solenizant mógł się poczuć w tym dniu w sposób wyjątkowy. Ponadto w placówce celebrowano różne święta np. Dzień Babci i Dziadka, Dzień Matki, Ogólnopolski Dzień Seniora, Święta Wielkanocne czy Święta Bożego Narodzenia, itp.

Seniorzy Dziennego Domu „Senior+” uczestniczyli w spotkaniach z wikariuszami oraz byłym proboszczem parafii św. Bartłomieja w Bieruniu. Takie spotkania były źródłem wsparcia duchowego dla podopiecznych.

W roku 2022 r. Dzienny Dom „Senior+” wziął udział w konkursie na najlepszą koronę podczas Dożynek, a ich wysiłek oraz kreatywność zyskały uznanie lokalnej społeczności.

Podopieczni zaangażowali się również podczas wiosennych zajęć w sadzenie kwiatów, co sprawiło im ogromną radość oraz wzięli udział w następujących spotkaniach:

- w ramach integracji międzypokoleniowej, w trakcie których seniorzy z chęcią i wielką radością obdarowywali swoimi pracami uczestniczące w spotkaniach przedszkolaki, uczniów szkoły podstawowej oraz dzieci ze świetlic wsparcia dziennego, a wspólnie spędzany czas uczył wrażliwości, tolerancji, a przede wszystkim patrzenia na siebie nawzajem z większą otwartością,
- z przedstawicielami Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
- z zaproszonymi gośćmi.

Dla seniorów uczestniczących w zajęciach dziennego Domu „Senior +” w Bieruniu zorganizowano:

- sesję zdjęciową podczas jesiennych spacerów w plenerze wśród otaczającej kolorowej przyrody, w której została zorganizowana mini wystawa w placówce,
- wigilia, podczas której gościł Burmistrz Miasta Bierunia oraz zaproszeni goście,
- zabawa sylwestrowa,
- wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych, religijnych, biesiadnych, kolęd czy pastorałek dało chwilę odprężenia.

W trakcie zajęć wykorzystywane były techniki, dzięki którym seniorzy mogli zrozumieć, że nadal są potrzebnymi i wartościowymi członkami społeczeństwa, a uczestnictwo w nich umożliwiło seniorom zaspokajanie różnorodnych potrzeb, jak np. potrzeby poznawcze, estetyczne, rekreacyjne, edukacyjne, moralne i religijne.

4. Sportowo – rekreacyjnym:

- organizowane były spacerzy przy pomocy metody nordic walking, w przypadku kilku seniorów tylko po korytarzach Dziennego Domu „Senior+”,
- organizowane były spacerzy po okolicy,
- ćwiczenia na siłowni zewnętrznej,

- zorganizowano wyjazd do groty solnej,
- wykonywano proste ćwiczenia gimnastyczne w grupie, podczas których towarzyszyła muzyka,
- w sali rehabilitacyjnej, pod okiem specjalisty wykonywano nieforsowne, proste ćwiczenia gimnastyczne oraz zabiegi usprawniające pracę wszystkich układów i narządów, co pomagało w wykonywaniu wielu czynności dnia codziennego, a ponadto za pomocą zakupionego sprzętu do ćwiczeń, codziennie można było korzystać z zabiegu masażu.

Istotnym aspektem jest zachowanie przez seniorów sprawności, niezależności i samodzielności w różnych aspektach życia codziennego. Odpowiednie ćwiczenia dla osób starszych pozwalają na przedłużenie życia w dobrej kondycji fizycznej i samodzielności.

PROFILAKTYKA I WSPIERANIE RODZIN

Zadania z obszaru profilaktyki i wspierania rodzin realizowane były w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2023 rok oraz Gminnego Programu Wspierania Rodziny na rok 2023, m.in. poprzez:

1. Prowadzenie Świetlic Wsparcia Dziennego o Charakterze Opiekuńczym „Iskierka” i „Nadzieja” w Bieruniu.
2. Profilaktykę w szkołach.
3. Prowadzenie Gminnego Centrum Profilaktyki Uzależnień przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bieruniu.
4. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bieruniu.
5. Warsztaty „Szkoła dla rodziców”.
6. Realizację programu „Opieka wytchnieniowa” edycja 2023.

Świetlice Wsparcia Dziennego o Charakterze Opiekuńczym „Iskierka” i „Nadzieja” w Bieruniu są częścią struktury organizacyjnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieruniu, w ramach Działu Profilaktyki i Wspierania Rodziny i funkcjonują w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Świetlice są placówkami wsparcia dziennego, które prowadzą zorganizowaną działalność opiekuńczo-wychowawczą oraz pozwalają na racjonalne zagospodarowanie czasu wolnego od zajęć szkolnych. Są one przeznaczone dla dzieci i młodzieży uczęszczających do szkoły podstawowej, zamieszkujących na terenie Gminy Bieruń. Łącznie w zajęciach świetlicowych w roku 2023 uczestniczyło **67** dzieci, w tym **6** dzieci z Ukrainy. Świetlice w okresie sprawozdawczym funkcjonowały w normalnym trybie.

W roku 2023 funkcjonowanie jednostek systemu oświaty nie było czasowo ograniczane, co oznacza, że w tym okresie szkoły, przedszkola i inne placówki oświatowe prowadziły zajęcia dydaktyczno-wychowawcze stacjonarnie, a zajęcia realizowane były w normalnym trybie. Zaplanowano zrealizowanie działań profilaktycznych już z najmłodszymi dziećmi i kontynuowanie ich na dalszym etapie kształcenia, tak by niwelować zły wpływ lub nacisk grupy rówieśniczej. W tym celu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu zakupił i przekazał szkołom podstawowym i placówkom podstawowej opieki medycznej materiały profilaktyczne w postaci ulotek. Ponadto w ramach realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2023, a także zadań przewidzianych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na rok 2022 współorganizował:

1. **Bezalkoholowy** festyn rodzinny „**Dzień Dziecka w Mini Arboretum**”, który odbył się w Bieruniu przy ul. Bijasowickiej, podczas którego zrealizowany został pokaz Magicznego Klauna z warsztatami animacyjnymi oraz malowaniem twarzy, tatuażami, balonowymi kreacjami i bańkami mydlanymi dla dzieci i dorosłych, przez firmę Animatorzy For You Marcin Dulik oraz NICE ART Kamil Przyszał. W działaniu tym wzięło udział **100** dzieci i **200** dorosłych.
2. Festyn „**Dni Bierunia**” w Bieruniu przy ul. Rynek, zapewniając ofertę animacyjną w zakresie malowania twarzy, wykonywania tatuaży, gier i zbaw dla dzieci, zrealizowaną przez firmę Animatorzy For You Marcin Dulik z Sosnowca, z której skorzystało **100** dzieci.

3. **Bezalkoholowy festyn „Piknik rodzinny”** w Bieruniu przy ul. Warszawskiej 270 na terenie Klubu Sportowego „Piast” w zakresie animacji, gier i zabaw dla dzieci zrealizowanych przez firmę EF PHU Mateusz Kabot z Bojszów, w którym uczestniczyło **250** dzieci i **230** rodziców.
4. **Bezalkoholowy festyn „Popołudnie wojowników”**, zorganizowany na terenie Klubu Sportowego „Unia Bieruń Stary” w Bieruniu, ul. Chemików 40, zrealizowany przez firmę „Nietak” Łukasz Zasadni z Rudy Śląskiej, w którym uczestniczyło **220** osób.
5. Bieg **„Bieg Chwalisza”** w Bieruniu ul. Kamienna 17 w zakresie zrealizowania spektaklu profilaktycznego **„Gąsienica Matylda”** z warsztatami animacyjnymi, w którym uczestniczyło **300** osób.
6. Wykład dr. Izabeli Fornalik pt. **„Problemy związane z seksualnością u dzieci i młodzieży w tym dzieci ze spektrum autyzmu”** w Domu Kultury „Gama” w Bieruniu przy ul. Chemików 45, w którym uczestniczyło **45** osób.
7. Wykład psychologa Martyny Filipiak pt. **„Jak budować poczucie własnej wartości u dziecka”** oraz **„Towarzyszenie w dorastaniu, jak tworzyć wartościowe relacje z dzieckiem”** w Domu Kultury „Jutrzenka” w Bieruniu przy ul. Spiżowej 4, w którym uczestniczyło **30** osób.
8. Wykład Sędzi Anny Marii Wesołowskiej pt. **„Przemoc Rówieśnicza w kontekście zmieniających się przepisów prawnych”**, oraz **„Ustawa Kamilka”** w Domu Kultury „Jutrzenka” w Bieruniu, ul. Spiżowa 4, w którym uczestniczyły **42** osoby.
9. Konferencję dla mieszkańców w Domu Kultury „Jutrzenka” w Bieruniu przy ul. Spiżowej 4, zrealizowaną we współpracy z Województwem Śląskim Regionalnym Ośrodkiem Metodyczno Edukacyjnym „Metis” z Katowic, w trakcie której zrealizowano wykłady: **„Problematyka zachowań autoagresywnych u dzieci”**, **„Myśli suicydalne, próby samobójcze-abc pierwszej pomocy”**, **„Działania postwencyjne na terenie szkoły w przypadku śmierci samobójczej ucznia”**, **„ABC zapobiegania i zarządzania kryzysem w szkole”**, w której wzięło udział **45** osób.
10. Warsztaty i wykład **„Tworzenie lokalnych systemów ochrony dzieci przed krzywdzeniem – polityka ochrony dzieci przed krzywdzeniem w placówkach oświatowych”** w Domu Kultury „Jutrzenka” w Bieruniu, ul. Spiżowa 4, zrealizowany przez firmę Thinking LAB Bartosz Drdzeń z Sosnowca, w których wzięło udział **30** osób

Zrealizowano również działania w postaci programów profilaktycznych oraz przedstawień profilaktycznych w szkołach i przedszkolach, tj.:

1. Program profilaktyczny **„Epsilon”** skierowany do uczniów klas starszych oraz nauczycieli, zrealizowany w Szkole Podstawowej nr 1 w Bieruniu przy ul. Krakowskiej 30, przez firmę Epsilon Non Profit Sp. z o.o., w którym wzięło udział **126** uczniów i **8** nauczycieli.
2. Program profilaktyczny **„Ale czad”** skierowany do uczniów Szkoły Podstawowej nr 3 w Bieruniu, ul. Węglowa 11, zrealizowany przez Śląskie Centrum Profilaktyki i Psychoterapii w Katowicach, w którym wzięło udział **94** uczniów i **16** nauczycieli.
3. Program profilaktyczny **„Spinacz”** skierowany do uczniów, rodziców i nauczycieli, zrealizowany w Szkole Podstawowej nr 3 w Bieruniu, ul. Węglowa 11, przez firmę Katarzyny Świerzewskiej „Edukator” z Krakowa, w którym wzięło udział **132** uczniów, **30** nauczycieli.
4. Program profilaktyczny **„Trening nieagresywnej komunikacji”** skierowany do dzieci klas starszych oraz program profilaktyczny **„Ja i mój świat”** skierowany do dzieci klas młodszych, zrealizowany w Szkole Podstawowej nr 3 w Bieruniu, przez Krakowski Impresariat Artystyczny „Rondo” Barbara Kobiela z Krakowa, w którym wzięło udział **154** dzieci i **10** nauczycieli.

5. Program profilaktyczny „**Noe**” skierowany do dzieci klas starszych, zrealizowany w Szkole Podstawowej nr 3 w Bieruniu, ul. Węglowa 11, przez Pracownię Psychoedukacji i Profilaktyki Mariusz Kajda z Chorzowa, w którym wzięło udział **28** uczniów, **15** rodziców, **30** nauczycieli.
6. Wdrożenie systemu i programu „Resql” w Szkole Podstawowej nr 1 w Bieruniu, ul. Krakowska 30, skierowanego do uczniów i nauczycieli, zrealizowanego przez firmę „RESQL” Sp. z o.o. z Warszawy, w którym wzięło udział **282** uczniów, **40** nauczycieli.
7. Program profilaktyczny „**Ja i mój świat**” skierowany do dzieci młodszych oraz program profilaktyczny „**Unplugged**” skierowany do dzieci starszych, zrealizowane w Szkole Podstawowej nr 1 w Bieruniu, ul. Krakowska 30, przez Krakowski Impresariat Artystyczny „Rondo” Barbara Kobiela z Krakowa, w którym wzięło udział **217** uczniów.
8. Spektakle profilaktyczne pt. „**7 legend Krakowa**”, „**Wyliczanka Pana Mola**”, skierowane do dzieci przedszkolnych z Przedszkola nr 1 w Bieruniu, ul. Chemików 33, Przedszkola nr 2 w Bieruniu, ul. Warszawska 230, Przedszkola nr 3 w Bieruniu, ul. Bociania 1 oraz filiach tych placówek, zrealizowane przez Krakowski Impresariat Artystyczny „Rondo” Barbara Kobiela z Krakowa, w którym wzięło udział **690** dzieci i **52** nauczycieli.

W roku 2023 zaplanowane zadania zrealizowano w całości. Zaplanowana profilaktyka w szkołach była dobrze ukierunkowana a współpraca i wymiana informacji z placówkami oświatowymi była bardzo dobra. Jak w roku poprzednim dużym zainteresowaniem cieszyły się porady psychologów i prawnika w Gminnym Centrum Profilaktyki Uzależnień. Porównując dane do roku ubiegłego ilość udzielonych porad w roku 2023 pozostała na porównywalnym poziomie. Podobnie Świetlice Wsparcia Dziennego o Charakterze Opiekuńczym już na stałe wpisały się w działalność profilaktyczną prowadzoną w Gminie Bieruń. Należy zwrócić uwagę, że podobnie jak w latach poprzednich, tylko kontynuacja podejmowanych działań profilaktycznych prowadzonych wielokierunkowo w Gminie Bieruń, da gwarancję uzyskania zaplanowanych celów i efektywności prowadzonych działań. Działania te należy więc realizować w dalszym ciągu, zwracając uwagę na występowanie nowych zagrożeń.

Kolejnym z kierunków działań będzie rozwój zawodowy i doskonalenie zawodowe realizatorów zadań poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach podnoszących kwalifikacje do pracy z rodzinami wieloprogowymi.

Szczególną uwagę poświęcono również ochronie ofiar przemocy w rodzinie oraz ograniczeniu zjawiska przemocy i przeciwdziałaniu jego skutkom, w związku z czym zorganizowano:

- warsztaty pn. „**Szkoła dla rodziców**”, w postaci cyklu 10 dwugodzinnych spotkań, w których wzięło udział **13** rodziców i opiekunów małoletnich dzieci z terenu gminy Bieruń, chcących podnieść swoje kompetencje rodzicielskie oraz doświadczających lub stosujących przemoc i które zostały przez Sąd zobowiązane do uczestnictwa w takich działaniach, prowadziła je psycholog, specjalista socjoterapii - Pani Iwona Gajewska Jakisz.

Swoją działalność w 2023 kontynuowało Gminne Centrum Profilaktyki Uzależnień, którego celem jest udzielanie pomocy psychologicznej, prawnej oraz wsparcia w różnych kategoriach problemów osobom uzależnionym od alkoholu, narkotyków, osobom współuzależnionym, ofiarom przemocy w rodzinie oraz rodzinom będącym w kryzysie. Łącznie w 2022 r. udzielono **798** porad i konsultacji, w tym:

- w punkcje konsultacyjnym dla osób uzależnionych od alkoholu – **50**,
- w punkcje konsultacyjnym dla osób współuzależnionych – **164**,
- w punkcje konsultacyjnym dla osób dotkniętych przemocą – **215**,
- w punkcje konsultacyjnym dla osób potrzebujący wsparcia w rodzinie – **65**,
- w punkcje konsultacyjnym dla osób uzależnionych od narkotyków i uzależnień behawioralnych – **52**,
- w punkcie konsultacyjnym dla osób uzależnionych od alkoholu realizujących program TUSZ – **120**,
- konsultacji indywidualnych, interwencyjnych (uzależnieni od alkoholu, narkotyków, osoby dotknięte przemocą) – **32**,
- pomoc prawna – **85**.

Podsumowując, zadania i cele przewidziane w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Bieruń na lata 2023 - 2028 zostały zrealizowane, a w następnym roku dalej należy uwzględnić:

1. Kontynuowanie i rozwijanie partnerskiej współpracy między instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.
2. Edukację rodziców w zakresie wychowania dziecka, nabycia wiedzy o jego rozwoju i zachowaniach adekwatnych do wieku, w ramach kolejnych edycji „Szkoły dla rodziców”.
3. Profilaktykę realizowaną przy współpracy z placówkami oświatowymi.
4. Rozpowszechnienie informacji o możliwości skorzystania z darmowego poradnictwa psychologicznego realizowanego w GCPU.
5. Rozwój lokalnej sieci wsparcia dziecka i rodziny realizowanej przez Świetlice Wsparcia Dziennego o Charakterze Opiekuńczym, w których realizowane są działania profilaktyczne.
6. Aktywizacja ośrodków zdrowia w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.
7. Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie różnych aspektów zjawiska przemocy, przebiegu procedury „Niebieskie Karty” oraz form pomocy rodzinie, w której występuje przemoc.

W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Bieruniu od wielu już lat działa, prowadzona w ramach wolontariatu, grupa samopomocowa dla osób współuzależnionych „A teraz Ja”, w której spotkaniach w 2023 brało udział **14** osób.

W roku 2023 rozpoczęła również działalność grupa dla osób uzależnionych od alkoholu **AA „Sami swoi”**, w której udział bierze **7** osób.

Zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego realizowane były przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bieruniu, pracującą w składzie pięcioosobowym. Została ona powołana Zarządzeniem Burmistrza Miasta Bierunia Nr B.0050.207.2016 z dnia 15 listopada 2016 r. Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowej w 2022 r. wpłynęło **12** wniosków o podjęcie działań zobowiązujących do leczenia przeciwalkoholowego, a łączna liczba wszystkich prowadzonych spraw wyniosła **24**. Komisja w ramach swej działalności zajęła się także osobami dotkniętymi przemocą, uczestnicząc w **14** posiedzeniach grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Bieruniu.

Działania na rzecz rodziny realizowane były również poprzez wzmocnienie jej roli i funkcji oraz zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych, przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej, a także działania profilaktyczne i edukacyjne na rzecz wspierania rodziny, po to aby jej poszczególni członkowie dążyli do samorealizacji, zaradności, samodzielności i odpowiedzialności. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu kontynuuje realizację zadań w zakresie wspierania rodziny, kierując się dobrem dziecka oraz dobrem rodziny, jako naturalnego środowiska rozwoju dziecka, przy współdziałaniu instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami. Wobec rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych podejmowano działania, których celem było zapewnienie wsparcia i pomocy rodzinie. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu zapewnił w tym celu rodzinom pomoc **1** asystenta rodziny. W roku 2023 objęte asystenturą były **23** rodziny, w których wychowywało się łącznie **35** dzieci.

W ramach wspierania rodzin borykających się z problemem niepełnosprawności Gmina Bieruń w roku 2023 przystąpiła do realizacji Programu „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2023, finansowanego ze środków państwowego funduszu celowego – Funduszu Solidarnościowego Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej. Całkowita wartość zadania wyniosła **140 215,56 zł**, a realizatorem był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu.

Celem programu było wsparcie w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu bezpośredniej opieki dla członków rodzin lub opiekunów dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem równoważnym, a także rozwój osobistego potencjału rodziców/opiekunów oraz podniesienie ich kompetencji i wzmocnienie dotychczasowego systemu wsparcia. Program realizowany był w formie pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością. Usługami opieki wytchnieniowej w łącznej ilości **3 577** godzin objęto **20** rodzin spełniających kryteria programu, w tym **15** rodzin, gdzie sprawowana była opieka nad osobą dorosłą z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz **5** rodzin, gdzie sprawowana była opieka nad dzieckiem/dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności.

Jednocześnie realizując zadania własne gminy, do których należy m.in. współfinansowanie kosztów pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo - terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym, w roku 2023 gmina pokrywała koszty związane z pobytem **42** dzieci w pieczy zastępczej.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu będzie podejmował w następnych latach działania w kierunku pozyskania kandydatów na rodziny wspierające, których zadaniem jest pomoc w przezwyciężeniu trudnych sytuacji rodziny wspieranej. Kontynuowane będzie również wsparcie asystenta rodziny oraz organizowane będą warsztaty „Szkoła dla rodziców” i wsparcie psychologiczne, realizowane w Gminnym Centrum Profilaktyki Uzależnień Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieruniu. Szczegółowy opis ww. zadań został przedstawiony w odrębnym sprawozdaniu z realizacji zadań ujętych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na rok 2023.

WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Dokonana przez pracowników Ośrodka analiza wykazała aktualnie następujące potrzeby w zakresie pomocy społecznej:

- Kontynuacji działań w zakresie ustawicznego kształcenia kadr pomocy społecznej, celem podnoszenia poziomu świadczonych usług i profesjonalizacji pracy socjalnej, opartych na zdiagnozowanych potrzebach, w tym superwizja dla pracowników socjalnych.
- Kontynuacji współpracy ze schroniskami, celem zapewnienia schronienia dla osób bezdomnych z terenu gminy Bieruń, w formie miejsc noclegowych z codziennym wyżywieniem oraz zapewnienie warunków sanitarnych umożliwiających utrzymanie higieny osobistej.
- Kontynuacji na terenie gminy Bieruń warsztatów „Szkoła dla rodziców”, których głównym celem jest wspieranie rodziców w radzeniu sobie w codziennych kontaktach z dziećmi, dzięki czemu rodzice będą mieli możliwość:
 - uczenia się praktycznych umiejętności budowania prawidłowych relacji z dziećmi, lepszego porozumiewania się, podmiotowego traktowania dziecka;
 - uświadomienia sobie, że skuteczność wychowania w znacznym stopniu zależy od osoby wychowującej, oznacza to, że aby zmienić zachowanie dziecka, często należy zmiany zacząć od siebie oraz, że skuteczne wychowanie nie może mieć miejsca, jeśli wychowujący nie opiera go na jasnym i czytelnym systemie wartości (który opiekun sam posiada i realizuje);
 - pogłębiania samoświadomości i refleksji nad własną postawą wychowawczą i na temat skuteczności określonych metod wychowawczych.
- Kontynuacji porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy dotyczącym prac społecznie-użytecznych dla klientów Ośrodka.
- Kontynuacji działalności Dziennego Domu „Senior+” i rozwój atrakcyjnych form spędzania czasu przez seniorów, wymiany doświadczeń z innymi tego typu placówkami.
- Kontynuacji realizacji Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.
- Kontynuacji realizacji projektów unijnych realizowanych w świetlicach, w Dziennym Domu „Senior+” oraz w Gminnym Centrum Profilaktyki Uzależnień w Bieruniu.
- Kontynuacji programu ministerialnego „Opieka wytchnieniowa” dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2024.
- Rozwój nowoczesnych form pomocy rodzinie poprzez udzielanie porad on-line (psycholog, prawnik).
- Zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz doznających przemocy poprzez dodatkowe godziny pomocy udzielanej w ramach działalności Gminnego Centrum Profilaktyki Uzależnień w Bieruniu.